

COMOARA DIN PEŞTERĂ
PIUS BRÎNZEU

Cuprins

VLĂDUŢ ŞI OGLINDA FERMECATĂ

A fost odată un om sărac care avea o căsuţă şi un petic de grădină, la o margine de sat. Şi avea acest om un copil pe nume Vlăduţ, frumos şi isteţ din cale afară, împreună lucrau în grădină pentru cele trebuincioase traiului şi se străduiau să ţină casa curată. Aşa, zi de zi, timpul trecea. Omul nostru îmbătrîni, Vlăduţ se făcu mare şi nu era un altul mai voinic şi mai chipeş ca el.

Înainte de a se sfîrşi, omul îşi chemă feciorul şi îi spuse :

—Nu las mai nimic, dar cu ce rămîne după mine poţi face cum îţi va fi vrerea. Numai un lucru să nu uiţi niciodată : să nu deschizi cămăruţa neagră, închisă cu lacăt. Aşa mi—a lăsat—o cu legămînt tătîne—meu, aşa ţi—o las şi eu, tot cu legămînt. Dacă o deschizi, o să ai multe necazuri.

Apoi închise ochii pentru totdeauna şi Vlăduţ rămase singur—singurel. Nu avea la acea margine de sat decît un vecin a cărui casă era alipită de căsuţa lor, iar cele două grădini nu erau despărţite decît de un gard mic şi plin de spărturi. Acest vecin avea o fiică, Sînziana, care se făcuse şi ea mare. Era acum o mîndreţe de fetişcană, gata să—ţi fure inima. Cît au fost copii, Vlăduţ şi Sînziana, se jucau din zori şi pînă—n seară, erau prieteni nedespărţiţi.

Dar după moartea tatălui său, Vlăduţ parcă uitase de Sînziana. Gîndul lui era numai Ia cămăruţa închisă cu lacăt. Ce putea fi înăuntru ?

Într—o zi, către seară, pe cînd era în grădină, iată că se aşeză pe gard o gaiţă, care îi spuse :

—De ce nu deschizi cămăruţa să afli care—i taina ei ? Eşti mare şi tare, nu trebuie să—ți fie frică de nimic.

În dimineaţa care a urmat Vlăduţ a rupt lacătul si a intrat în cămăruţă. Nu era înăuntru decît o oglindă mare, Cînd se uită în oglindă, ce să vadă, o femeie în veşmînt de mătase, tînără şi frumoasă, cum nu era alta sub soare. Numai fata îi era ceva mai albă.

Din clipa aceea începu un chin cumplit pentru Vlăduţ. Arătarea din oglindă l—a prins în mrejele ei. Voinicul nostru tînjea si se topea, iar în ochii lui sclipeau văpăile dragostei.

Într—o zi, către seară, cînd se afla iarăşi în grădină, gaiţa stătea în acelaşi loc pe gard şi prinse a—l ademeni din nou.

—Ai văzut ce frumoasă—i Zîna Primăverii ? E mireasa ta. De ce nu mergi în lume să o cauţi ?

A doua zi dimineaţa Vlăduţ plecă să—şi caute mireasa. Și merse el ce merse, pînă ce ajunse la marginea unei noduri unde îşi avea lăcaşul o bătrînă vrăiitoare.

—Pună ziua, măicuţă. Nu ştii cumva nnde se aflâ Zîna Primăverii ? întrebă Vlăduţ.

—Nu ştiu, copilul meu, dar să mă mai gîndesc un pic. Pînă atunci, rogu—te, cântă să dregi acest ulcior

spart, că nu mai am în ce să ţin apa de băut.

Vlăduț rămase pe gînduri. Cum să dreasră ulciorul care era spart în trei hîrburi ? Se uită în jurul său şi văzu că bătrîna avea în curte un cuptor de copt pune. Atunci se duse în pădure, aduse mai multe braţe de lemne si făcu un foc mare în cuptor. Anoi cu un pic de lut înmuiat în apă îmbină cele trei hîrburi şi refăcu ulciorul. Îl vîrî înăuntru cu multă grijă şi cînd îl scoase, ulciorul era întreg şi bun de folosit.

Dar Vlăduţ nu se mulţumi cu atît. Cu puţin lapte de var, un gălbenuş de ou şi puţin verde stors dintr—o buruiană, a încondeiat ulciorul. Acum nu se mai vedea locul unde fusese spart şi era mai frumos ca niciodată.

Bătrîna îi mulţumi.

—Nu ştiu unde se află Zîna Primăverii. Du—te la sora mea cea mijlocie, poate ştie ea. O găseşti în ostrovul cel mic de pe Rîul Turbat. Dar, cu greu o să ajungi acolo, că trebuie să treci prin Cheile Drăgaicelor, unde apele se învălmăşesc şi sînt ca turbate. Nici un pămîntean nu a trecut viu pe acolo. încearcă, poate izbuteşti. Ține de la mine, mai zise ea, ulciorul ăsta mic în care se află apă vie, care tămăduieşte rănile.

Vlăduț plecă mai departe în căutarea miresei sale. Merse el ce merse prin pădure, pînă ajunse la Rîul Turbat. Rîul era larg, avea apele limpezi şi înainta domol spre chei. Aici era gîtuit între stînci şi aici îl apuca mînia şi se dezlănțuia.

Voinicul nostru se aşează în iarbă pe malul apei şi cugetă cum să facă să meargă mai departe. Nu putea trece decît pe calea anelor. Se gîndea să—şi facă o plută. Deodată însă auzi un plescăit în apă şi, cînd se uită mai bine, văzu o vidră care căuta să scoată din apă un peşte ce se zbătea în gura ei.

Vlăduţ sări şi apucă repede ciomagul. Lighioana văzînd că e gata să fie pălită lăsă peştele şi se făcu nevăzută. Dar peştele avea răni adînci pe spate si se lăsa dus de ape, jumătate mort, jumătate viu. Era un peşte—curcubeu, pe care Vlăduț îl luă în mînă. Îi turnă cîteva picături din ana vie peste răni şi acesta se făcu de îndată sănătos.

—Îți mulţumesc, Vlăduț, că mi—ai scăpat viața. Eu sînt regele vietăţilor din aceste ape și vreau să te ajut să treci prin chei. Numai să aștepți puțin.

Nu după multă vreme peştele se reîntoarse însoţit de o știucă uriaşă.

—Iată cine te va ajuta să treci prin apele turbate ale drăgaicelor. Să ai noroc Vlăduț şi să te întorci cu bine, mai zise peştele—curcubeu lăsînd ştiuca să—l slujească.

—La porunca ta stăpîne, grăi ştiuca. Suie—te călare pe mine şi apucă cu amîndouă mîinile înotătoarea de pe spate şi să te ţii bine, că vom trece prin locuri rele.

Vlăduț făcu aşa cum i se spuse şi ştiuca alunecă pe ape în jos, cu el ne spate. Dar gîndul lui tot la frumoasa din oglindă era. Nu vedea valurile rîului sclipind în bătaia soarelui, nu vedea culmile împădurite care se înălţau de—a lungul malurilor. Şi nici nu băgă de seamă că rîul curgea cu o iuţeală din ce în ce mai mare. Deodată simţi că este scuturat cu putere şi mai—mai să cadă de pe ştiucă. Era în pragul cheilor. Văzu şuvoaiele de apă care se încălecau să—şi facă loc printre stîncile ce—şi ridicau capul din ape şi se sperie foarte. Albia rîului se îngustase mult iar rîul părea un puhoi gata să mături tot ce—i sta în cale. Vlăduţ se simţea cînd ridicat, cînd cufundat în ape, gata să se înece. Era prins în vîrtejuri, acoperit de valuri, se lovea de stînci. Ochii îi ţinea închişi, strîngea tare picioarele pe trupul ştiucii şi se ţinea cu toate puterile de înotătoarea de pe spatele ei. Dar, își dădu seama că îl prinde istoveala şi că se pierde. Atunci i se păru că se prăvăleşte în gol, urmă o pleoscăitură, după care se linişti totul. Trecuse cu bine şi peste urlătoarea de la capătul cheilor, în faţă rîul era din nou larg, apele liniştite, iar în depărtare se vedea ostrovul la care năzuia să ajungă.

Pe spatele namilei de peşte care îl purta, Vlăduţ aţipi. Cînd se trezi, era la malul ostrovului unde aştepta vrăjitoarea cea mijlocie.

—Ţi—a fost greu, Vlăduţ, să ajungi pînă aici, dar si pe mai departe o să ai greutăţi dacă alergi după o nălucă. Mai bine te—ai întoarce de unde ai venit, să—ţi vezi de rosturile tale. Hai, acum, la mine acasă să te hodineşti, că eşti sleit de puteri. Merse Vlăduţ pînă la lăcaşul vrăjitoarei, dar nu putu intra pe uşă fiindcă în faţa ei era un bolovan cît toate zilele de mare. Intră pe fereastră, se întinse pe un prici, se acoperi cu o învelitoare şi dormi trei zile şi trei nopţi la rînd. Cînd se trezi, ieşi afară din casă să răsufle oleacă de aer curat. Era înspre seară şi se făcuse rece. Iarna se apropia, iar vrăjitoarea era plecată după lemne. Pe bolovanul din faţa casei stătea gaiţa.

—Nu te lăsa Vlăduţ şi mergi mai departe. Mireasa te aşteaptă și—ţi duce dorul.

Gaiţa nu putu spune mai mult şi îşi luă repede zborul, văzînd că se întoarce vrăjitoarea.

—Spune—mi, mătuşica, unde se află Zîna Primăverii, întrebă Vlăduţ de îndată ce aceasta se apropie de el.

—Nu ştiu unde se află şi nici de o fi fiind. Mai lasă—mă să mă gîndesc. Pînă atunci, rogu—te mută bolovanul din faţa casei.

Cum să mute un bolovan pe care nici o armată nu l—ar fi putut urni din loc, gîndi Vlăduţ. Dar lucrul trebuia făcut!

Vlăduţ rugă vrăjitoarea să—i dea un hîrleţ şi se apucă să sape o groapă lingă bolovan. Se căzni el multe zile în şir pînă ce făcu o groapă mai mare decît bolovanul. N—a lăsat între groapă şi bolovan decît o fîşie îngustă de pămînt.

Cînd totul fu gata, începu să ude pămîntul cu multă apă, ca să se înmoaie. Şi atunci, să vezi şi să nu crezi, începu să se aplece bolovanul şi se rostogoli în groapă. Vlăduţ îl acoperi cu pămînt şi ce—a mai rămas din pămînt îl împrăştie în grădina vrăjitoarei.

Cînd văzu vrăjitoarea o minune ca asta, se bucură foarte.

—Ai lucrat frumos, Vlăduţ şi—mi pare rău că nu pot să—ţi spun unde se află mireasa visurilor tale. Dar sora mea cea mică, de bună seamă ştie. Ca să ajungi Ia ea va trebui să—ţi faci drum peste munţii pe care îi vezi dincolo de rîu. Peste creasta lor nu vei putea trece decît printr—o curmătură care este păzită de o ursoaică bătrînă. Uşor, nu îţi va fi. Dar eu vreau să te ajut, mai zise ea. Ţine de la mine o lampă fermecată, care nu se stinge niciodată şi un paloş ascuţit, cu care poţi tăia şi arama. Du—te cu bine şi să ai noroc în viaţă.

Mulţumi Vlăduţ şi o luă din Ioc. încalecă pe ştiucă şi trecu braţul rîului care despărţea ostrovul de lanţul de munţi. îşi luă rămas bun şi de la ştiucă şi începu să urce muntele. Urcuşul era greu şi se mai oprea din loc în loc să se odihnească. Şi aşa, în vreme ce se odihnea la umbra unui fag, numai că auzi un piuit de pasăre. Era un biet pui de găinuşă de munte, care căzuse din cuib. Nu departe, în spatele unui tufiş, stătea o vulpe, gata să sară şi să—l înşface. Vlăduţ îl luă în mînă, îl mîngîie, apoi se sui în copac şi—l puse îndărăt în cuib.

Cînd să plece mai departe, numai ce—i sări în faţă găinuşa mamă, bucuroasă tare.

—Îţi mulţumesc, Vlăduţ, pentru binele ce ne—ai făcut. Ai văzut, nici puiul unei găinuşe năzdrăvane nu este ascultător. Vrei să treci peste munte, ştiu, dar dacă mergi drept înainte te simte ursoaica şi va da drumul la pietroaie peste tine şi te va prăpădi. Va trebui să faci un ocol şi să ajungi la ea împotriva vîntului, să nu te simtă. Este bătrînă şi dacă te poţi apropia de ea, o vei putea răpune cu paloşul. Ţine de la mine, glăsui mai departe găinuşa, această pană şi dacă dai vreodată de necaz, suflă peste ea de trei ori şi voi fi lingă tine.

Aşa făcu Vlăduţ cum îi spuse găinuşa, numai că îi venea greu să meargă cu ocol printre stînci şi prin grohotiş. Se căţăra cum putea, se tîra mai mult, zdrelindu—şi genunchii şi coatele, şi căuta să nu fie auzit sau văzut de ursoaică. De mirosit, nu avea cum să—l miroasă, din cauza vîntului. Cînd ajunse lîngă ea, ursoaica ridică o labă să—i sfîșie obrazul. Vlăduț era pregătit şi în clipa aceea îi reteză laba cu paloşul. Atunci ursoaica se aruncă asupra lui dar el sări la o parte şi, pînă să se ridice dihania, îi si reteză capul. Acum avea cale slobodă în faţă.

Se odihni puţin, îşi turnă în vremea asta cîteva picături de apă vie peste genunchi si coate şi de îndată se vindecară toate juliturile pielii. Apoi porni prin curmătură şi în curînd ajunse de cealaltă parte a muntelui. Nu departe se vedea un iezer şi lîngă el casa surorii mai mici a vrăjitoarelor. Coasta muntelui în astă parte era mai lină si coborîşul mai uşor. În faţa casei îl astenia vrăjitoarea.

—Nu ştii, surioară, unde se află Zîna Primăverii ? întrebă Vlăduţ, cu mare rugăminte în ochi.
—Știu bine unde—i mireasa ta si te not ajuta să ajungi la ea, îi întoarse vorba vrăjitoarea. Numai că trebuie să te pun la încercare. Du—te pînă la Peştera Liliecilor, la cîteva ceasuri de aici, si adă—mi floarea de cristal care se află înăuntru. Dar să ştii că nimeni dintre cei care au plecat duna ea nu s—a mai întors, încearcă, dacă te simţi în stare.

Vlăduț nu stătu mult pe gînduri și porni spre peșteră. Se lăsase seara cînd ajunse acolo. De jur—împrejur scînteiau mii de licurici. Înainte de a intra în peşteră adună un pumn de licurici si scoase din traistă lampa fermecată, te apleci ca să pătrunzi înăuntru. Urma Gura peşterii nu era mare şi trebuia să apoi un gang lung, care părea că nu se mai sfîrşeşte.

Şi merse el ce merse pînă ajunse într—un loc unde peştera avea mai multe braţe. Se opri, neştiind încotro să se îndrepte. Scoase atunci cîtiva licurici şi îi *aşexă* în gangul pe unde venise, ca să găsească drumul la reîntoarcere şi o luă pe braţul care era mai larg. După ce merse cîteva ceasuri a ajuns într—o înfundătură şi a trebuit să se întoarcă. A încercat să meargă prin al doilea braţ, dar şi acesta era înfundat. În sfîrşit, încercă şi pe al treilea, care era cel mai strimt, dar care era cel bun.

Peştera era un adevărat labirint. Se văzu nevoit să treacă peste rîpe şi prin ape, prin locuri înguste pe unde abia se putea strecura. Ba urca, ba cobora, iar umezeala îl pătrundea pînă la oase. Avea grijă ca locurile pe unde trecea să le însemne cu licurici, care scînteiau apoi în beznă. De unde să ştie că în urma Iui venea gaiţa care ciugulea toţi licuricii !

Aşa ajunse într—un gang la capătul căruia se vedea lumină. Cînd, acolo, ce să vadă ? O sală, cît o biserică de mare, împrejmuită cu coloane din piatră albă, drepte şi răsucite, frumoase de păreau sculptate. Pereţii erau împodobiţi cu broderii şi ghirlande, tăiate în piatră, frumoase de păreau şi ele că ar fi fost meşterite de mîna omului. În mijlocul ei, aşezată pe un soclu, scînteia floarea de cristal, care lumina toată sala.

Cînd păşi înăuntru, mii şi mii de lilieci au năvălit pe el, săgetîndu—l din toate părţile, lovindu—l şi muşcîndu—l. Zburau în jurul lui ca roiurile de albine. Vlăduț se apăra cu îndîrjire, ferindu—şi faţa şi ochii de muşcăturile lor. Își dădu seama că nu—i poate birui, atît de mulţi erau. Printre ei era şi unul cu arini de argint, mai înverşunat decît toţi ceilalţi. Cînd ajunse lîngă el, îl lovi cu paloşul şi îl răpuse. Atunci se petrecu ceva neaşteptat. Liliecii, rămaşi fără căpetenie, s—au făcut repede nevăzuţi. Dar Vlăduţ era numai sînge.

Norocul lui că îi mai rămăsese atîta apă vie cît să—şi vindece rănile.

Avea acum floarea de cristal şi vroia si iasă cît mai repede din peşteră. Dar, cum să iasă ? Nu mai era nici o urmă de licurici şi Vlăduţ se pierdu pînă la urmă în labirintul peşterii. Acum înţelegea de ce şi—au lăsat atîţia oameni oasele în această vizuină a liliecilor. Simţea cum îl cuprinde deznădejdea.
Deodată, un gînd îi trecu ca fulgerul prin minte. Scoase pana găinuşei din traistă şi suflă de trei ori peste ea.

—Sînt aici să te ajut să ieşi la lumina zilei, glăsui găinuşa. Te voi duce pe un drum mai scurt, pe care numai liliecii şi păsările de munte îl ştiu.

O luă Vlăduţ după găinuşă şi drumul fu mai scurt, e drept, dar mai greu. La canatul lui trebui să treacă printr—un horn care nu se mai sfîrşea şi prin care numai cu greu se putea strecura. Cînd se văzu la lumina zilei, era cu mult mai departe de casa vrăjitoarei.

Înainte de a se despărţi, îi spuse găinuşa :

—Să știi, Vlăduț, că pînă nu scapi de spurcata de gaiţă, nu o să—ţi găseşti liniştea.

La așa ceva nu se gîndise niciodată. A înţeles că gaița a vrut să—l piardă în peşteră înghițind toți licuricii presărați de el pe drum. Dar nu asta îl frămînta acum. Avea floarea mult rîvnită și simţea că se apropie de sfîrșitul încercărilor la care a fost tot timpul supus. Era vesel şi s—a înveselit mai mult cînd văzu cît de uimită era vrăjitoarea. Nu—l crezuse în stare de așa ispravă.

—Acum odihneste—te puţin, că era să dai mîna cu moartea în peşteră. Mîine, cînd se va revărsa de ziuă, să fii gata de plecare.

A doua zi, la ivirea zorilor. Vlăduț era gata să se aştearnă drumului. Simţea că îl arde pămîntul sub tălpi de nerăbdare. În sfîrșit, dinspre iezer, apăru vrăjitoarea însoţită de un cal înaripat.

—Iată calul năzdrăvan pe care ți l—am pregătit, frăţioare. Are două aripi și trei inimi şi te poate duce cu iuţeala gîndului. Pe nume i se spune Ducipal. Știe unde trebuie să meargă şi n—ai decît să—l laşi în voie.

Vlăduț mulţumi. Încalecă pe cal şi au purces amîndoi la drum.

—Cum să zbor, stăpîne, ca vîntul sau ca gîndul ?

—Ca vîntul, să văd mai bine pe unde trecem, răspunse el, mîngîindu—i coama.

Zburau deasupra norilor, dar printre ei se vedea bine pe unde treceau. Mai întîi au zburat peste munţi, apoi peste Rîul Turbat, peste pădure şi peste lăcaşurile vrăjitoarelor mai mari. Vlăduţ era numai ochi şi urechi. În curînd îşi dădu seama că au ajuns pe meleagurile lui de baştină. Calul îşi încetini zborul. Atunci, fără ca cineva să o aştepte, iată gaiţa care începu să se rotească în jurul lor.

—Să n—ai încredere în Ducipal, că nu te duce unde trebuie. Îţi voi spune eu ce ai de făcut.

Vlăduţ ştia acum că gaiţa îi pusese de mult gînd rău. Şi se făcu că nu aude nimic. Pasărea se apropie de el. Îi făcu semn atunci să vină şi mai aproape, iar cînd ajunse în bătaia paloşului, o lovi cu sete. Dintr—o dată un fum negru şi gros începu să iasă din trupul păsării, tăiată în două. Era duhul rău care se împrăştia în aer.

În clipa aceea Vlăduţ se simţi alt om. Se vedea scăpat de vraja care pusese stăpînire pe el în cămăruţa neagră, cînd s—a uitat în oglindă.

Acum calul se lăsă jos. Şi, unde credeţi că a coborît ? În grădina vecinului. Era primăvară şi toţi pomii erau în floare. În grădină aştepta Sînziana, frumoasă ca o zînă, dar mai îmbujorată la faţă decît cea din oglindă. Îl aşteptase cu drag, în timp ce el alergase după o nălucă.

Aici sfîrşeşte povestea noastră. Au făcut nuntă mare şi au trăit fericiţi. Şi poate mai trăiesc, dacă nu or fi sfîrşit şi ei, aşa cum toate se sfîrşesc în lumea asta.

JURĂMÎNTUL LUI ILIUȚĂ

A fost odată un flăcău voinic şi arătos, pe care îl chema Iliuţă. Şi avea Iliuţă al nostru atîta putere, încît era în stare să culce un juncan la pămînt, numai apucîndu—l de coarne, iar la înfăţişare era aşa de plăcut că—i duceau dorul toate fetele de prin împrejurimi. Mai presus de toate, ajuta şi nu trecea o zi fără să facă o faptă bună.

Într—o zi, pe cînd mergea după lemne în pădure, iată că întîlneşte o bătrînă care nu era de prin partea locului. Mergea şchiopătînd şi părea tare îndurerată.

Cînd ajunse lîngă el, bătrîna îl privi în ochi şi îi grăi:

—Nu vrei să mă ajuţi să—mi fac aici o colibă, cît o fi de mică, să mă pot odihni, că nu mă lasă bătrîneţile să merg mai departe.

—Cu dragă inimă, îi întoarse vorba Iliuţă.

Aşa fiind, merse în sat şi cu ajutorul cîtorva flăcăi îi făcură bătrînei o căsuţă, să aibă unde îşi duce zilele. Bătrîna le mulţumi, numai că în loc să se bucure, ea tot întristată se arăta. Cînd rămînea singură, ochii îi erau plini de lacrimi.

Nimeni nu ştia de unde vine şi nici! de unde atîta suferinţă. Toţi simţiră însă că pe bătrînă o roade ceva, că are o taină pe care o ţine ascunsă. Oamenii din sat, buni la suflet cum erau, veneau să o vadă şi se prindeau la vorbă cu ea. De îndată şi—au dat seama că este foarte ştiutoare şi tare pricepută la doftorisiri. Cînd bolea careva, bătrîna îi dădea leacuri făcute din ierburi şi buruieni, pe care numai ea le ştia, iar cei cu bube, răni, sau frînturi de os tot la ea se înturnau ca să—i tămăduiască. Ajunse să le fie dragă tuturor. Îi aduceau de—ale gurii şi încercau să o înveselească. Bătrîna, tot nefericită părea.

Într—o zi Iliuţă aduna vreascuri din pădure cînd din nebăgare de seamă calcă pe un şarpe care sări şi îl muşcă de braţ. Era unul din cei mai veninoşi şerpi. Iliuţă îi zdrobi pe loc capul cu toporul. Dar, ce să facă acum ? Văzu că braţul începe să se umfle şi să se învineţească. Singura lui nădejde era bătrîna. Într—o goană ajunse pînă la ea.

Bătrîna băgă în grabă vîrful unui cuţit în foc şi cînd se făcu roşu îi arse rana pricinuită de muşcătură. Apoi îi puse pe rană ulei de levănţică şi—i legă braţul cu o cîrpă curată. În cîteva zile flăcăul nostru se făcu bine. Drept mulţumire, Iliuţă îi zise :

—Spune—mi, maică, ce durere ascunsă te chinuie că, cine ştie, voi putea şi eu să—ţi fiu de folos.

—Ai putea să—mi fii de folos, nu zic ba, glăsui bătrîna, numai că taina mea nu pot a ţi—o mărturisi, decît dacă îmi juri să nu o spui mai departe. Dacă o mai află careva, mă prăpădesc pe loc. Dar, nici aşa, nu îţi pot spune decît un crîmpei din povestea mea.

Şi atunci bătrîna, fără să aştepte răspunsul lui Iliuţă, îi povesti cum căzuse pe mina unei vrăjitoare care a blestemat—o să plîngă şi să se chinuie pînă ce se va găsi un tînăr care să—i aducă floarea de argint, din care nu se găsea decît una singură, pe vîrful unui munte înalt pînă în bolta cerească, veşnic acoperit de zăpadă. Şi, nu numai că trebuia să îi aducă floarea, dar nimănui nu—i era îngăduit să ştie unde merge şi nici pentru cine se duce. Bătrîna îi mai dădu apoi cîteva desluşiri asupra locului unde se afla muntele cu pricina.

Ascultă Iliuţă pe bătrînă şi stătu pe gînduri. Într—un tîrziu, îi spuse :

—Mă voi duce după floare, măicuţă, că nu mă rabdă inima să văd cum pătimeşti. Şi îţi jur că nimeni nu va afla din gura mea taina plînsetelor tale.

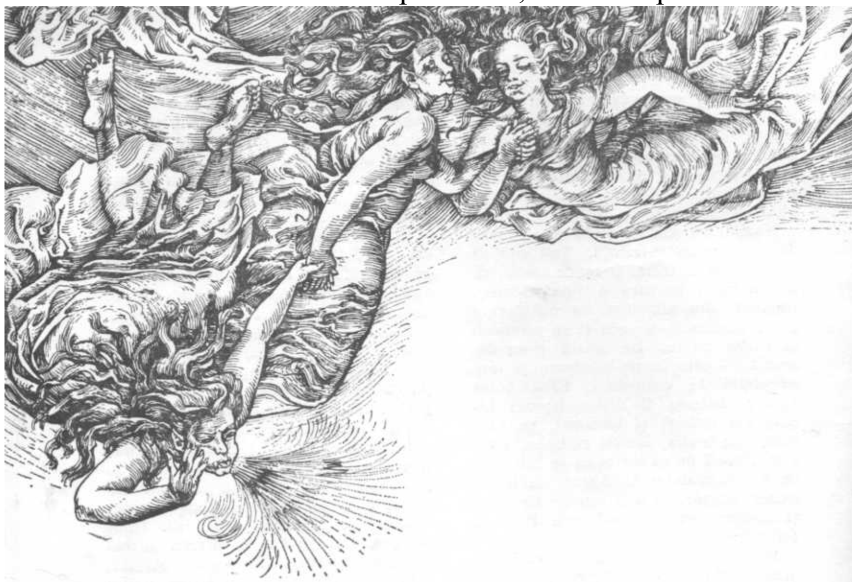
În timp ce făcea jurămîntul, tocmai trecea pe acolo o gaiţă, care—l auzi. Şi pasărea spurcată zbură în grabă să vestească peste tot că Iliuţă cunoştea taina bătrînei de la marginea pădurii. Unde mergea, toată lumea îl întreba de bătrînă, de suferinţa ei. Fiecare vroia să îi afle taina. Flăcăul nostru nu răspundea nimic. Se pregătea numai de plecare, îşi încălţă opinci noi şi într—o bună zi, îmbrăcat ţărăneşte, o luă din loc. La brîu avea un cuţit, iar în mînă un ciomag, întărit cu fier ia unul din capete. O desagă cu mîncare şi o ploscă cu apă era tot ce mai avea la el.

Şi merse el ce merse, pînă a ajuns la un şir de dealuri care se întindeau hăt departe, cît vedeai cu ochii. La poalele dealurilor curgea o apă limpede şi lîngă această apă şerpuia o potecă pe care o iuă Iliuţă. Şi cum mergea el aşa, pe timp de seară, numai că se porni un vînt puternic iar cînd se uită sus văzu Ielele zburînd. Erau trei şi se ţineau de mînă, parcă ar fi jucat hora în aer. Cînd ajunseră deasupra lui, una din ele se desprinse şi coborî.

—Unde mergi, Iliuţă dragă ?

—Ia mă duc şi eu să colind lumea, răspunse el zîmbind.

Atunci ea îl luă de mînă şi îl duse pînă la un pom, sub care se aşezară în iarbă. Iliuţă nu se împotrivi că, de, care flăcău nu s—ar fi lăsat să—l apuce de mînă o aşa de mîndră fetişcană ? Era răcoare şi aşa de plăcut în iarba deasă ! Vîntul se opri a bate, iar în aer plutea o mireasmă de flori de primăvară.

—Eu sînt Zîna Vînturilor şi sînt cea mai frumoasă şi mai drăgăstoasă dintre Iele. Nu vrei să rămîi cu mine, să—mi fii bărbat ? Te voi duce în palatul nostru, deasupra norilor şi îţi voi fi soaţă credincioasă. Vei avea tot ce—ţi pofteşte inima. Numai să—mi spui ce vrea bătrîna . . .

Hei, ispita era mare de tot. Frumoasa era acolo, lîngă el, o vedea şi îi simţea suflarea aprinsă.

Iliuţă închise atunci ochii şi scutură din cap. Nu, gîndi el, nu putea să—şi calce jurămîntul.

Se ridică repede în picioare şi spuse apăsat :

—Rămîi cu bine, surioară, eu mă duc să—mi văd de drum.

Se puse atunci un vînt turbat şi se înălţau vîrtejuri de smulgeau copacii rădăcină. Iliuţă se apuca de ce putea şi se ţinea bine ca să nu—l ia şi pe el vîntul. De la un timp se domoli vîntul şi putu merge mai departe.

Merse el aşa, cale lungă să ajungă, pînă într—o zi cînd se văzu la marginea unei păduri mari şi întunecate. Ar fi putut să treacă pe lîngă ea, dar vroia să meargă la răcoare, că prea era cald în bătaia soarelui. Dar nici nu intră bine în pădure că se văzu înconjurat de o mulţime de pitici. De abia ajungeau la pieptul unui om şi erau hîzi din cale afară. Aveau capul mare, umerii puternici şi braţele groase. Numai picioarele le aveau scurte de tot şi umblau cu paşi mărunţi, ca raţele.

Piticii merseră cu el pînă într—un luminiş unde îl aştepta căpetenia lor.

—Nu vrei să rămîi cu noi, îi spuse acesta, să fii regele nostru ? Ştim să fim ascultători şi sîntem tare bogaţi. Află că la rădăcina fiecărui copac este o comoară. Numai să ne spui taina bătrînei...

—Eu nu vă pot spune nimic şi nici regele vostru nu vreau să fiu, se împotriva Iliuţă.

Nici nu termină bine de vorbit că unul mai răsărit dintre pitici îl lovi de la spate cu o măciucă, chiar în moalele capului. Ameţit de lovitură, Iliuţă căzu jos. Cînd se trezi era legat de un stîlp, în mijlocul luminişului şi era înconjurat de toată ceata piticilor din pădure.

—Spune Iliuţă, care—i taina bătrînei, altcum va fi rău de tine, grăi căpetenia.

Dar Iliuţă nici nu se gîndea să—şi calce jurămîntul. Nu puteau să—l sperie nişte pocitanii de pitici.

În astă vreme piticii făcură un foc mare, unde au pus să se încălzească cîteva vergele de fier, să aibă cu ce—l chinui. Cînd văzu că nu—i de glumă, numai ce se opinti odată Iliuţă că şi plesniră funiile cu care era legat. Şi, pînă să—nţeleagă piticii ce se petrece, voinicul nostru se năpusti asupra lor. Ce să mai spun, le trase o mamă de bătaie, soră cu moartea, nu altceva. Urlau piticii ca—n gură de şarpe şi fugeau care încotro, de mîncau pămîntul. Pînă la urmă rămase Iliuţă singur—singurel şi, nemaiavînd ce face, plecă mai departe prin pădure. Nu se îndoia că după aşa bătaie nu avea să mai întîlnească nici pui de pitic în cale.

Merse el ce merse, dar pe măsură ce înainta, pădurea se făcea tot mai deasă. Razele soarelui abia mai răzbeau din loc în loc, formînd pete albe de lumină, care se jucau pe jos, aşa cum se mişcau frunzele copacilor în suflarea vîntului. Şi merse el aşa, cîteva zile în şir, fără să se lase biruit de oboseală sau

cuprins de deznădejde. Noaptea se urca în copaci, să fie apărat de fiarele din pădure, iar dimineaţa pornea mai departe. Dar mîncarea în desagă era pe sfîrşite. Nu îi mai rămînea decît un colţ de pîine şi un pic de apă în ploscă. Şi cum mergea el aşa, făcîndu—şi tot felul de gînduri, iată că ajunge într—o poiană frumoasă unde zări un moşneag, cu barbă albă, care se odihnea pe un butuc.

Iliuţă se apropie de el şi—i dădu bună ziua.

—Nu ai ceva de mîncare pentru mine, că tare—s flămînd, glăsui bătrînul.

Iliuţă stătu oleacă la îndoială, apoi scoase bruma de pîine ce îi rămăsese şi i—o dete.

—Te duci după floarea de argint, mi—i aşa ? Va trebui să treci prin ţara căpcăunilor, dar să nu ai încredere în ei. Ai o inimă bună, îi mai spuse moşneagul. Ţine de la mine o traistă fermecată din care mîncarea nu se termină niciodată.

Nici nu apucă bine Iliuţă să—i mulţumească că moşul se făcu nevăzut. Porni mai departe, făcîndu—şi tot mai greu drum prin pădurea întunecată. Se cufunda în stratul gros pe care îl formau frunzele căzute şi se împiedica în rădăcinile copacilor. De mîncat nu ducea lipsă, dar îl chinuia setea. Cele cîteva picături de apă pe care le mai avea în ploscă le cruţa ca pe ochii din cap. Se mulţumea numai să—şi umezească din cînd în cînd buzele. Nu departe în faţă i se păru că zăreşte printre trunchiurile copacilor o pajişte spre care se îndreptă cu iuţeală.

Cînd ajunse acolo, ce să vadă, o biată bătrînă, uscată de vreme şi gîrbovită de ani, aşezată pe o scoarţă în iarbă.

—Nu ai puţină apă, Iliuţă, că tare mă chinuie setea.

Iliuţă îi întinse plosca fără să stea pe gînduri. Aşa se cade, cugetă el, şi bătrînă sorbi apa dintr—o înghiţitură.

—Ai o inimă bună, îi zise bătrîna. Ţine de la mine o ploscă de argint în care apa nu se termină niciodată.
Şi, spunînd acestea, bătrîna se făcu nevăzută.

Iliuţă îşi continuă drumul şi ajunse la marginea pădurii. Acolo începea o cîmpie care se întindea pînă la poalele muntelui la care vroia cl să ajungă. Era ţara căpcăunilor.

Nici nu ieşi bine din pădure că se văzu înconjurat de o haită de căpcăuni care ţopăiau şi scheunau de bucurie. Aveau trupul ca al unui om, doar pieptul şi şoldurile erau mai strimte. Capul le era ca de cîine, cu bot mare şi urechi ascuţite. Cînd stăteau în două picioare erau de înălţimea omului, dar alergau pe patru labe.

La aşa întîmpinare Iliuţă nu se aştepta. Nu departe de marginea pădurii era o cetate spre care se îndreptară cu toţii. Acolo se afla starostele căpcăunilor cu o masă întinsă.

—Vii de departe Iliuţă şi eşti istovit. Ne—am gîndit să te cinstim şi să te ospătăm cum se cuvine.

Ostenit, flămînd şi însetat cum era, Iliuţă se puse pe mîncare şi bău bine. Numai băutura i se păru cam amară.

—Acum să ne spui care este taina bătrînei, altfel nu o să fie bine de tine.

Iliuţă vru să răspundă, dar simţea că îl prinde somnul. Pleoapele i se făcură grele şi adormi. Cînd se trezi, era într—un beci cu zidurile groase şi cu o uşă ferecată. Într—unul din pereţi era o fereastră cu un singur ochi, larg cît să treacă capul unui copil, prin care intra aerul curat şi puţină lumină. Prin fereastră îi vorbi *starostele.*

— Aici o să—ţi putrezească oasele dacă nu ne dezvălui taina bătrînei. Fără mîncare şi fără băutură nu o duci mai mult de zece zile. Cînd vei vrea să vorbeşti, să strigi numai şi te scoatem afară.

Prins prin vicleşug, Iliuţă se gîndi să scape tot prin vicleşug. Lîngă el erau aruncate şi traista şi plosca. Nu i—au luat nimic căpcăunii, socotind că o să sfîrşească prin a se destăinui.

În zilele care au urmat Iliuţă se hrănea lîngă peretele unde nu—l puteau vedea din afară, apoi se mişca prin beci şi cînta. După cîtcva zile a început să se mişte mai cu greutate şi încetă să cînte. In ziua a zecea s—a lăsat să cadă în mijlocul beciului şi nu s—a mai mişcat.

Căpcăunul de la fereastră s—a dus să dea de ştire că a murit. În grabă veniră căpcăunii, deschiseră uşa beciului şi starostele intră primul. Atunci a sărit sus Iliuţă, l—a apucat de picioare pe staroste şi a început să—l învîrtească lovindu—l de pereţi pînă i—a frînt toate oasele şi i—a făcut ţeasta fărîme. Cînd văzură aşa întîmplare, căpcăunii o luară la fugă, împrăştiindu—se care încotro. Iliuţă porni mai departe şi după cîteva zile ajunse la poalele muntelui pe care trebuia să culeagă floarea de argint.

Dar abia acum începură cu adevărat greutăţile drumului. Urcuşul era anevoios. Nu era nici urmă de

drum sau de potecă, iar muntele trebuia luat în piept. Trecu mai întîi printr—o pădure de fag, apoi de brădet, peste rîpe, prin coclauri şi grohotiş, iar mai sus printre *jnepeni,* în care te împiedicai la tot pasul. Şi cădea şi iar se ridica, şi cînd ajunse la zăpada de pe înălţime hainele erau rupte pe el.

Zăpada forma un covor alb, nesfîrşit ca întindere şi fără pată. Nu se vedea nici măcar urmă de vietate, iar în aer nu erau nici gîze, nici păsări pe cer. Domnea o tăcere de mormînt.

Deodată, cînd se aştepta mai puţin, îi ieşi în cale stăpînul zăpezilor. Era înalt, avea o barbă mare, albă, şi plete lungi, dalbe şi ele. In chip de îmbrăcăminte purta o mantie din blană de ciută de munte şi cizme, tot cu blană pe dinăuntru.

Cînd ajunse în faţa lui Iliuţă, îi vorbi rar şi cu blîndeţe.

—Te duci după floarea de argint, copilul meu ? Dar, cine ştie dacă ai să ajungi pînă acolo. Ascultă—mă pe mine Iliuţă, că—s mai bătrîn şi am trecut prin multe în viaţă. Lasă floarea şi lasă lumea cu răutăţile ei. Rămîi cu mine şi ai să stăpîneşti peste aceste întinderi nesfîrşite. Vei fi tu stăpînul zăpezilor. Eu simt că în curînd mă voi sfîrşi.

Bătrînul îl privea în ochi şi faţa lui părea luminată de bucurie şi de mulţumire lăuntrică.

—Ai să vezi ce fericit vei fi, continuă el. Te vei mulţumi cu o bucată de blană ca îmbrăcăminte şi te vei hrăni numai cu zăpadă şi grăsime de ciută. Altceva nu îţi va trebui. Dar vei ajunge înţelept, vei înţelege rostul lucrurilor şi vei şti care este adevărul adevărat. Că aceste zăpezi sînt veşnice, ele nu au nici început şi nici sfîrşit. Iar răutatea oamenilor nu va mai ajunge pînă la tine.

Ascultă Iliuţă cu băgare de seamă, dar prea mare lucru nu înţelese din vorbele moşului. El ştia că zăpada se trage din ninsoare şi că dacă o ţine în palmă se topeşte şi se sfîrşeşte cu ea. Ş—apoi, cum ar veni asta, să se lepede de toţi ai săi şi să—şi calce jurămîntul ?

—Rămîi sănătos unchiaşule, că eu merg mai departe. Am făcut un jurămînt care este pentru mine sfînt. Nu pot să—l calc şi nici în aceste pustietăţi nu vreau să rămîn.

Bătrînul nu păru mirat de acest răspuns.

—Du—te cu bine, copilul meu şi să ai noroc în viaţă. Să ştii că eu ţi—am trimis traista fermecată şi plosca de argint ca să te ajut să ajungi pînă aici. Îmi pare rău că nu eşti dornic să rămîi cu mine.

Merse Iliuţă mai departe, dar pe măsură ce înainta se făcea urcuşul mai anevoios. Sub căldura soarelui

zăpada se înmuiase de i se înfundau în ea picioarele pînă la genunchi. Apoi ajunse la un Ioc unde ieşeau sloiuri de gheaţă de sub zăpadă şi trebuia să se ajute cu mîinile ca să se poată căţăra mai departe. Se făcu un ger năprasnic şi sufla un vînt rece. Observă atunci că nu îşi mai simte degetele de la mîini. Erau galbene ca de mort şi înţepenite de tot. Parcă nu mai erau degetele lui. Tot aşa o păţi şi cu degetele de la picioare. Şi unele şi altele erau degerate de—a binelea.

În curînd degetele începură să se înnegrească şi, pe urmă, carnea de pe ele prinse să cadă. Cînd ajunse în vîrful muntelui, era un schilod. În locul degetelor nu mai avea decît nişte cioturi osoase. Nu mai putea ţine nimic în mîini şi trebuia să fie cu băgare de seamă cînd păşea, ca să nu cadă.

Şi, cum spuneam, bietul Iliuţă nu mai era decît un olog. Se afla acolo, în faţa florii pentru care făcuse atîta cale şi nu putea să o apuce cu mîna şi să o tragă din pămînt. Se aplecă atunci, o prinse cu dinţii, chiar deasupra rădăcinii, şi o smulse. Apoi, cu mare greutate, o vîrî în sîn, şi începu să coboare muntele. Nu întîlni pe nimeni de—a lungul drumului de întoarcere. Nici căpcăuni, nici pitici şi nici un fel de zîne. Dar mergea anevoie şi întîrzie mult de tot. Îi trebui de cinci ori mai multă vreme decît Ia dus, aşa de greu se mişca acum. Mergea ziua şi noaptea, cînd în picioare, cînd tîrîş, cînd pe coate şi genunchi în locurile rele, numai să ajungă mai repede acasă.

Într—o dimineaţă, cînd soarele încă nu se ridicase bine pe cer, iată—l din nou pe meleagurile lui de baştină, unde se afla şi căsuţa bătrînei. Aceasta şedea pe un scăunaş, în aşteptare. Cînd îl văzu pe Iliuţă, sări sus ca o copilă şi se îndreptă în pas uşor către el.

—Te—am aşteptat, cum aşteaptă fecioarele să—şi lege viaţa de cineva. In vremea aceasta am plîns şi n—am închis ochii deloc. Dar, unde este floarea ?

—Uite aici, în dreptul inimii, răspunse Iliuţă, cuprins de tristeţe şi deznădăjduit foarte.

Bătrîna luă repede floarea şi o mirosi de trei ori. Atunci se petrecu o mare minune. În locul bătrînei se găsea acum o fetişcană aşa de frumoasă, cum nu mai era alta sub soare. Purta o haină de mătase de culoarea cerului şi cosiţele—i negre îi ajungeau pînă la brîu.

—Sînt Domniţa Albăstriţa, fiica lui Negru împărat. De acum încolo voi fi a ta, că tu m—ai scăpat de vraja care mă apăsa. Ştiam eu, de cum te—am văzut, că în tine îmi puteam pune nădejdile, deşi nu ţi—am spus cine sînt. Bună inimă trebuie să ai dacă pentru o bătrînă ai făcut tot ce ai făcut.

Sta Iliuţă al nostru şi privea Domniţa cea frumoasă ca pe o minune. Vru să—şi pipăie ochii ca să vadă dacă e aievea, dar atunci îşi zări cioturile de la mîini. Schilod cum era, părea un cerşetor lîngă o crăiasă.

—Haide, Iliuţă dragă, miroase şi tu floarea de trei ori, grăi Domniţa.

Şi, îndată ce o mirosi, se petrecu o altă minune. Degetele îi crescură la loc, şi la mîini şi la picioare. În aceeaşi clipă se îndreptă de spate şi îi pieri toată osteneala. Iar era flăcăul nostru voinic şi arătos ca mai nainte.

—Acum, dragul meu, haide să mergem că ne aşteaptă Negru împărat. A cam îmbătrînit şi, noi copiii, trebuie să—l ajutăm.

Îşi luă rămas bun Iliuţă de la ai săi si porniră amîndoi, cuprinşi de fiorii dragostei. Au avut însă ce merge că şi Domniţa Albăstriţa a făcut cale lungă pînă să găsească pe cineva căruia să—i poată încredinţa taina ei. Cînd au ajuns acasă, mare fu bucuria în toată ţara. Şi au făcut o nuntă, cum nu s—a mai pomenit prin acele locuri. Iar după moartea lui Negru împărat a rămas Iliuţă al nostru împărat în locul lui şi poate şi astăzi mai domneşte, dacă nu care cumva o fi murit.

ŢARA FĂGĂDUINŢEI

A fost odată o vădană, harnică şi pricepută la toate, care avea un băiat, pe nume Florin. Ani în şir a trudit din greu să—l crească, dar ce fericită era văzîndu—l mare, voinic şi arătos, cum nu mai era altul. Îşi duceau viaţa în tihnă, singuri—singurei, într—un colţ uitat al ţării, departe de drumurile mai umblate şi de freamătul mulţimilor. Aveau casa lor, o grădină mare şi toate cele trebuincioase traiului. Şi nu se putea spune că nu erau mulţumiţi. Doar singurătatea îl cam apăsa pe Florin.

Într—o seară, cînd soarele era la asfinţit, iată că un străin bătu la uşa casei.

—Sînt un neguţător şi vin din ţări îndepărtate. M—au jefuit hoţii şi am rămas doar cu ce—i pe mine. Nu vreţi să mă găzduiţi cîteva zile, pînă îmi trag sufletul un pic ?

—Fii binevenit, îi întoarse vorba vădana, că loc avem şi pentru dumneata aici.

Şi aşa se aciui străinul la casa vădanei. Ajuta la treburile gospodăreşti, îşi împărţeau hrana frăţeşte, iar timpul părea că trece mai repede ascultîndu—i povestirile. Le istorisea despre ţările şi mările pe care le—a vînturat, dar mai cu seamă le vorbea despre o ţară îndepărtată, care era Ţara Făgăduinţei. El nu a călcat pe acolo, dar i—au spus alţii că—n acea ţară găseşte omul tot ce doreşte, că lumea înoată în miere, nu altceva.

—Dacă aş fi mai tînăr, n—aş sta pe gînduri să mă duc acolo să mă pricopsesc.

Auzind mereu asemenea minuni, pe Florin, îl prinse pofta de plecare.

—Eu mă duc măicuţă că nu mă sperie drumul. Vreau şi eu să văd lumea cea mare. Prea mă simt singur aici.

Maică—sa nu prea vroia să—i dea încuviinţarea cerută, dar neguţătorul stăruia mereu să—l lase să plece. Zicea că rămîne el şi o să aibă grijă de toate.

Şi aşa, într—o bună zi, Florin o luă din loc şi se îndreptă spre soare—răsare, aşa cum l—a îndrumat străinul. Era îmbrăcat ţărăneşte, încins cu un brîu lat din piele de bivoliţă. Nu a luat cu el decît un cuţit şi un arc cu săgeţi.

Merse el ce merse, trecu prin mai multe tîrguri şi pe lîngă curţile domneşti. Dar peste tot văzu că lumea era îndurerată tare.

—De ce atîta întristare pe aici ? întrebă pe o bătrînă.

—Hei, glăsui bătrîna, mare nenorocire l—a lovit pe Domnitorul nostru, Vodă cel drept, şi ni se rupe inima cînd ne gîndim la el. Acum cîţiva ani şi—a dat ultimul suspin Doamna cea Mare, după ce a bolit vreme îndelungată. A rămas singur cu fetiţa, Domniţa Bălaşa, la care ţinea ca la ochii din cap. De băiat n—a avut parte. A crescut Domniţa şi s—a făcut o fetişcană de o frumuseţe răpitoare. La soare te puteai uita, da la dînsa ba.

Într—o dimineaţă, continuă bătrîna, pe cînd Domniţa culegea flori în grădină, a coborît din spatele norilor un zmeu, călare pe o pasăre uriaşă, a luat fata şi dus a fost. Totul s—a petrecut cu aşa iuţeală, că nu a putut nimeni sări in ajutor. Aflînd Domnitorul ce s—a întâmplat, s—a îndurerat foarte şi a îmbătrînit cu zece ani. S—a închis în palat şi nu mai vroia să vadă pe nimeni.

Florin se întrista şi el, dar ce să facă, merse mai departe. Nici n—a aflat că Domnitorul pusese toboşarii să vestească în toată ţara că îl va face urmaş al său pe acela care îi va aduce fata înapoi. Şi merse el ce merse, tot spre soare—răsare, pînă ce ajunse la o apă mare. La marginea apei, lîngă o colibă, şedea un pescar bătrîn. Era aşezat pe un butuc, cu bărbia sprijinită în palmă. Nici nu simţi cînd flăcăul nostru s—a apropiat de el.

—Bună vremea, unchieşule. Da, de ce eşti aşa de necăjit ?

—Cum să nu fiu necăjit, cînd mi s—au rupt năvoadele şi nu mai izbutesc să prind peşte. Sînt bătrîn şi nu pot să le dreg, că mi—a slăbit vederea. M—au lăsat şi puterile şi nu—s în stare să îndrept coliba care cade peste mine.

—Nu—i nimica, numai să—mi dai aţă tare pentru năvoade şi o secure să îndrept coliba.

Se apucă Florin de treabă, făcu ochi lîngă ochi şi îi repară năvoadele. Cu coliba fu ceva mai greu. Trebui să cioplească stîlpi noi, să—i îmbine cu grinzile ce susţineau acoperişul, care avea şi el multe găuri prin care intra apa de ploaie. Se strădui să facă treabă cît mai bună şi nu se poate spune că nu a izbutit.

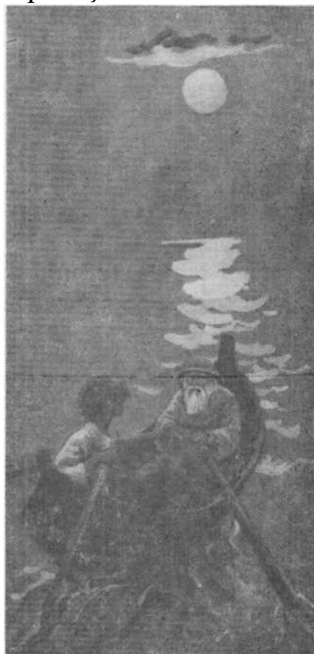
Bătrînul pescar se luminase la faţă şi îi rîdea inima de bucurie văzînd lucrul atît de bine făcut.

—Haide cu mine în colibă că am acolo un glob de cleştar în care pot să văd cîte ceva din ce va fi să fie.

Ştiu că mergi departe şi simt că o să dai peste greutăţi. Să văd cum o să pot şi eu să te ajut.

Intrară în colibă, luă pescarul globul în palme şi îl privi îndelung. Apoi vorbi pe îndelete.

—Dincolo de apa asta mare se întinde Ţara Vînturilor, prin care va trebui să treci. Dară Stăpînul vînturilor nu lasă să treacă nici o vietate prin ţara lui. Ca să poţi trece, va trebui să umbli numai noaptea, pe lună plină, că doar de lună se teme. Dar o să te prindă şi ziua pe tărîmurile lui. Şi iată cum o să faci. Vom pleca spre seară cu luntrea, aşa ca pe la miezul nopţii să ajungem la celălalt mal al apei. Acolo, o să mergi cu paşi grăbiţi, să ajungi la pădurea de stejari înainte de ivirea zorilor. La marginea pădurii se află un mesteacăn, lîngă care să te aşezi. Numai ăstuia nu i se întîmplă nimic rău, orice ar fi, că are coaja albă ca părul şi barba stăpînului, care îl ocroteşte. În lumina zilei numai de el să te ţii, altfel acolo o să te prăpădeşti.

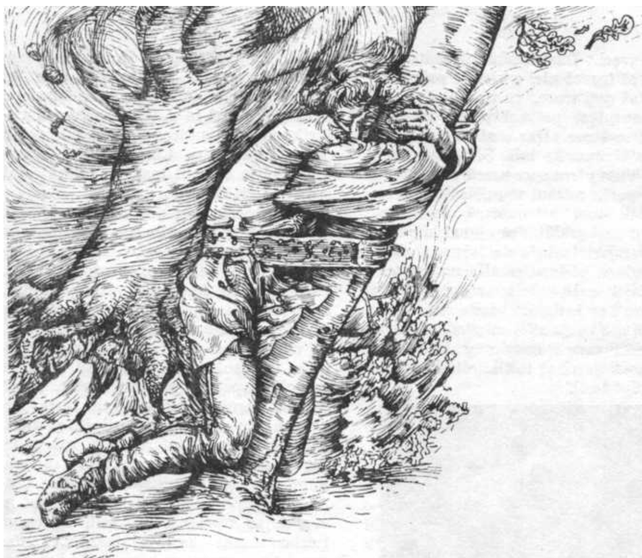

Şi chiar aşa făcură. De îndată ce se întunecă, se suiră în luntre şi bătrînul începu să vîslească. Luna se ridicase pe bolta cerului şi în razele ei sclipeau valurile pe care le făcea luntrea alunecînd pe întinsul apei. Către miezul nopţii ajunseră la celălalt mal, se îmbrăţişară şi se despărţiră ca doi prieteni.

Florin porni mai departe fără zăbavă şi cînd se iviră zorile era la marginea pădurii, lîngă mesteacăn. Stăpînul vîntului îl simţi şi se porni împotriva lui. La început nu fu decît o suflare de vînt, apoi vîntul începu să bată din ce în ce mai tare. În astă vreme Florin se legă cu cingătoarea de trunchiul mesteacănului. Şi sufla vîntul de se aplecau crengile copacilor pînă la pămînt. După asta se porni, spumegînd de furie, un uragan, de smulgea stejarii din pămînt, îi zvîrlea sus, îi învîrtea în rotocoale, dar de căzut tot lîngă mesteacăn cădeau. Pămîntul era desprins de vîrtejuri dintre rădăcinile copacilor şi împrăştiat în aer, de se întunecă tot cerul. Părea că fierbe lumea înconjurătoare, că dedesubt se cutremură pămîntul. Lui Florin începură să—i slăbească puterile, dar brîul care îl încingea n—a lăsat răbufnirile uraganului să—l despartă de mesteacăn. Pînă la urmă vîntul se dădu bătut şi totul se linişti. Numai că din stejari nu rămase nici unul în picioare.

Aşa îl prinse seara, printre copacii smulşi din rădăcină, cu mesteacănul în braţe. Pînă a se ridica luna sus pe cer, îşi reveni şi se puse pe picioare. Apoi porni mai departe şi cînd se iviră zorile se afla în ţara zînelor, teafăr dar ostenit tare. Erau acolo, în aşteptarea lui, Zîna Codrilor, Zîna Florilor, Zîna Apelor curgătoare, Zîna Norilor şi alte zîne, toate tinere şi frumoase, în veşminte de mătase albă.

—Te aşteptăm, Florine, să ne scapi de ursul turbat care s—a pripăşit pe aceste meleaguri. Ucide vietăţile din pădure şi rupe tot ce—i iese în cale. Noi ne putem feri de el, că ne dau de ştire păsările pe unde calcă. Numai că a prins două dintre suratele noastre, pe care le ţine închise într—o peşteră, şi nu ştim ce se va alege de ele. Va trebui să te lupţi cu el, dar să—ţi refaci mai înainte puterile.

Zînele l—au dus în cetatea lor pămîntenească, înconjurată de un zid înalt, unde se afla un palat numai în marmură şi în cristal. L—au ospătat cu tot felul de bunătăţi şi băuturi răcoritoare. În astă vreme a aflat că zînele puteau ieşi din cetate în timpul zilei. Seara însă, după ce se culcau păsările, nu mai ştiau pe unde umblă ursul. Aşa se face că Zîna Focului şi Zîna Ploii, mergînd într—o seară pînă la izvorul din marginea pădurii, au fost prinse de urs.

După cîteva zile, Florin s—a simţit în măsură să înfrunte ursul. A plecat către nămiaza prin pădure în calea lui. Ajuns în poiana din mijlocul pădurii, se opri, ştiind că o să—l simtă ursul şi nu o să întîrzie mult să vină pînă la el. Poiana era acoperită de iarbă şi plină de flori, iar lîngă locul unde s—a oprit se găsea un muşuroi de cîrtiţe.

În pădure se produse multă mişcare, fiindcă păsările au dus peste tot vestea că va avea loc lupta lui Florin cu dihania. În copacii din jurul poienii s—au adunat păsările, iar în tufişuri şi după copaci stăteau pitite tot felul de vietăţi. Şi ceea ce era de aşteptat se întîmplă. În marginea poienii se ivi ursul care îl zări pe Florin şi se îndreptă către el. Fiara avea ochii sticloşi şi mîrîia întruna. Cînd ajunse la flăcău, se aplecă şi întinse labele să—l prindă şi să—l strivească în braţe. Atunci, iute ca fulgerul, voinicul se aplecă, luă un pumn de ţărînă din muşuroi şi i—l aruncă în ochi. Ursul se îndreptă şi duse labele la ochi. Atît îi fu deajuns lui Florin să—i înfigă cuţitul în inimă. Căzu dihania peste cuţit şi acesta îi pătrunse cu plasele cu tot în piept.

Lupta fu peste aşteptări de scurtă. Din rana făcută curgea un sînge vîscos şi negru. Florin ştia de la zîne că acesta era otrăvit. Cu gîndul la luptele ce poate aveau să vină, îşi înmuie vîrful săgeţilor în sîngele ursului. Cînd, apoi, se uită în jurul său, rămase buimac, tn aer zburau mii de păsări, iar de după copaci se iviră tot soiul de vietăţi, iepuraşi şi veveriţe, cerbi şi căprioare, pînă şi mistreţi şi ursuleţi, de prin partea locului. Părea că—i zi de mare sărbătoare, într—aceea au apărut şi zînele.

—Eşti neînfricat şi ai dat dovadă de iscusinţa. Noi îţi mulţumim mult. Acum hai să mergem să slobozim surioarele noastre închise în peşteră, zise Zîna Codrilor.

Plecară cu toţii spre peşteră, în mare alai şi plini de voie bună. Acolo Florin a dat la o parte trunchiurile de copaci cu care ursul astupase gura peşterii şi cele două zîne au ieşit la lumina zilei. Le—a trebuit o bucată de vreme să—şi recapete vederea şi ceva mai mult să se dezmeticească şi să priceapă ce s—a întâmplat. Apoi porniră din nou cu toţii şi nu se opriră decît la cetatea zînelor. Vietăţile au luat drumul pădurii, iar zînele şi Florin au intra în palat, unde era pusă o masă mare. Şi s—a încins un ospăţ, ce să spun, ca la nunţile împărăteşti.

—Florine, nu vrei să rămîi aici, în mijlocul nostru ? Vei putea să te însoţeşti cu oricare dintre noi. O să te alintăm şi vei avea tot ce—ţi pofteşte inima. Dincolo de hotarele noastre se întinde un pustiu prin care nu a putut trece nici un om pînă acum. E deşertul amăgirilor şi al cîinilor sălbatici. Ce să cauţi pe acolo şi ce te aşteaptă în Ţara Făgăduinţei ?

—Eu vreau, surioarelor, să—mi duc viaţa printre pămînteni şi odată pornit la drum vreau să merg mai departe.

Ce să facă zînele ? Îl sorbeau din ochi, dar de oprit nu—l puteau opri. Şi atunci, Zîna Codrilor glăsui :

—Du—te cu bine şi să ai noroc. Dar noi vrem să te ajutăm pentru binele ce ne—ai făcut. Uite, Zîna focului îşi dăruieşte acest corn. Cînd sufli în el ies flăcări şi cu cît sufli mai tare merg limbile de foc mai departe. Iar Zîna Ploilor o să vegheze asupra ta, în tot cursul drumului prin pustiu şi dacă va fi nevoie îţi va veni în ajutor.

Mai cu voie, mai fără voie, Florin se despărţi de zîne şi porni din nou la drum. Şi merse el ce merse, de—a curmezişul ţării zînelor, pînă dincolo de hotarele ei, unde începea pustiul.

În faţa ochilor, numai nisip şi mărăcini. Pe măsură ce înainta, mărăcinii se făceau din ce în ce mai rari şi, de la o vreme, nu mai avea în cale decît nisipul în care i se înfundau picioarele. Dar el mergea înainte, voiniceşte. Şi cum mergea el aşa, numai că i se păru că aude un hămăit de cîini în spate. Cînd se uită, ce să vadă, o haită de cîini sălbatici care veneau ameninţători spre el. Îşi arătau colţii şi din gură le curgeau balele. Florin îşi dădu seama de primejdie, dar ce să facă ? Cele cîteva săgeţi nu îi puteau fi de folos în faţa numărului mare al sălbăticiunilor care se apropiau de el. în fruntea lor mergea o dihanie, cît un lup mare, care se pregătea să sară asupra lui. Atunci, îl străfulgera un gînd. Duse cornul la gură şi suflă în el, cu putere, îndreptînd flăcările spre dihanie. I se aprinse acesteia blana, iar vîlvătăile o culcară la pămînt. Florin continuă să sufle pînă cînd o văzu mistuită de flăcări. Ceilalţi cîini se retraseră cînd începu *pîrpăiala,* dar cînd Florin se porni mai departe se aruncară asupra mortăciunii, căutînd să rupă fiecare cîte ceva din carnea ei.

În vremea aceea Florin mergea înainte, dar după puţină vreme porniră şi sălbăticiunile, fără a cuteza însă a se apropia prea mult de el. Şi cum privea înainte, iată că văzu în depărtare un lanţ de munţi, acoperiţi de păduri, cu vîrfurile învăluite în zăpadă. Florin grăbi pasul dar, dintr—o dată, nu mai văzu nimic în faţă, decît nisip şi iar nisip. Simţea că începe să piardă puterile. El însă nu se lăsa. Şi privind iar înainte văzu acum o cetate cu turnuri înalte, care se oglindea într—o apă lină, ca albastrul cerului. încă puţin, îşi zicea el, şi se vedea scăpat. Dar, tot aşa, dintr—o dată, dispăru totul şi iar numai nisip în faţă. Mai văzu şi oameni şi tot felul de vietăţi, dar nu erau decît năluci şi înşelăciuni ale deşertului.

Însetat şi obosit păşea tot mai greu. Îşi dădea seama că se pierde. Sălbăticiunile simţeau că nu mai poate merge şi se apropiau din ce în ce mai mult. Încercă să sufle în corn, dar nu mai avea putere şi, pînă la urmă, căzu în nisipul fierbinte. Cînd sălbăticiunile se pregăteau să se arunce asupra lui, se întunecă cerul şi începu o ploaie mare, însoţită de fulgere şi trăsnete. Pesemne că îi venea în ajutor Zîna Ploilor. Sălbăticiunile care nu ştiau nici, ce—i ploaia, nici ce—s trăsnetele, se speriară foarte şi fugiră care încotro. Florin, însă, parcă renăscu şi se simţea iar în putere, ca urmare firească a ploii binefăcătoare.

Cînd ploaia încetă, apăru în faţă un curcubeu de toată frumuseţea. În cîteva ceasuri ajunse la piciorul lui, înainte ca să se reîntoarcă sălbăticiunile. Cînd colo, ce să vadă ? Curcubeul avea trepte, pe care Florin începu să le urce, pînă sus pe culmea lui, de unde se lăsă să alunece pe cealaltă parte, unde nu mai erau trepte. Şi astfel trecu peste hotarele care despărţeau Pustiul Amăgirilor de Ţara Făgăduinţei.

Se găsea acum pe un izlaz întins, cu iarbă măruntă şi cu multe buruieni. O luă pe o potecă care îl duse pînă la casa unui gospodar. Îi fu greu să se înţeleagă cu el, dar pricepu că omul avea nevoie de un ajutor să—i ducă vitele la păşune. Florin intră ca argat pentru mîncare şi veşminte, dar mai cu seamă vroia să înveţe limba pe care oamenii de pe aici o vorbeau. Straiele lui albe şi aşa de frumoase se rupseseră şi trebui să le schimbe cu altele de culoare închisă, mult mai urîte. Nici mîncarea nu—i era pe plac, dar ce să facă ? Încetul cu încetul ajunse să se înţeleagă bine cu stăpînul şi află multe lucruri despre ţara asta, în care dorise atît de mult să ajungă. Află că împăratul care cîrmuise ţara fusese omorît de un zmeu ce pusese stăpînire pe palat. Din toată curtea domnească nu cruţase decît pe fiul împăratului, pe care—l lăsase să crească, să se lupte cu el cînd va fi mare. Si acum se apropia sorocul luptei. Zmeul primea să se lupte cu oricine, dar pînă acum nimeni nu—l învinsese, fiindcă nimeni nu ştia în ce—i stă puterea. Iar cei învinşi îşi pierdeau capul.

Cînd se împlini anul, Florin se pregăti de plecare. Vroia să ajungă şi el în cetatea de scaun a zmeului. Gospodarul i—a dat banii pe care îi datora şi l—a povăţuit să o ia pe o scurtătură prin pădure, pe care numai el o ştia, ca să ajungă mai iute la noul palat al zmeului. Palatul vechi nu—i fusese pe plac şi zmeul pusese să i se facă unul nou, în întregime din lemn de trandafir. Palatul era păzit de doi balauri şi de o pasăre uriaşă, în stare să ridice în aer un juncan şi să omoare un om cu o singură lovitură de cioc.

Florin plecă înspre pădure şi o luă apoi pe scurtătură. Şi merse el ce merse pînă ajunse într—un luminiş. Aici, ce să vadă, o biată căprioară care avea piciorul prins într—un laţ legat de trunchiul unuia din copacii de la marginea luminişului. încercase în toate chipurile să scape, dar în zadar. Acum era culcată pe stratul de frunze uscate de sub copac şi mugea încetişor. La cîţiva paşi stătea căpriorul, nemişcat ca o stană de piatră. Mai era acolo şi un ied, care tocmai îi aducea un smoc de iarbă proaspătă în gură.

Cînd îl zări pe Florin, căpriorul se furişă în spatele copacilor. Iedul îl văzu ceva mai tîrziu, după ce a lăsat iarba lîngă botul căprioarei. El nu ştia ce este răutatea oamenilor şi se duse tot sărind către Florin. Se vedea că cere ajutor. Florin îl mîngîie, apoi se duse la căprioară şi îi desfăcu laţul.

Căprioara se ridică în picioare, behăii, chemînd căpriorul, şi glăsui :

—Mulţam ţie Florine, că m—ai slobozit din strînsoare. Nu am nici o unealtă fermecată să—ţi dăruiesc, dar ştiu că te duci să te iei la trîntă cu zmeul. Pe oricine îl ia zmeul în braţe, îl strînge cu atîta putere că îi frînge coastele, după care îl culcă la pămînt. Atunci face un semn gîdelui care taie capul celui învins. Află că puterea lui stă într—o şuviţă subţire de păr alb care pleacă din mijlocul frunţii, trece peste cap, pînă dincolo de umeri. Dacă îi smulgi şuviţa asta de păr îşi va pierde pe loc puterea şi nu îţi va fi greu să îl zvîrli la pămînt. Noi îţi dorim să ai mult noroc şi să te întorci cu bine.

Florin stătu o clipă şi se înduioşa uitîndu—se la cele trei vietăţi. Căprioara era fericită, dar tremura săraca, căpriorul făcea pe bărbatul dar avea lacrimi în ochi, iar iedul le dădea tîrcoale si se freca de ei. Cîtă bucurie pe capul lor ! Mai mare dragul să îi priveşti. Dar Florin plecă mai departe.

După ce ieşi din pădure trecu prin mai multe sate şi prin cîteva tîrguri. Cu banii pe care îi avea asupra lui îşi putea cumpăra de toate, şi pîine albă, şi multe alte bunătăţi. Aici totul era pe bani. Oamenii cu care intra în vorbă îşi dădeau seama ca nu era de prin partea locului şi nu prea stăteau mult cu el. Dar el mergea, mai departe, ştiind ce are de făcut. De cum aflase că zmeul avea o pasăre uriaşă, care îl putea duce peste tot, â înţeles că el era acela care a răpit fata Domnitorului, şi el, Florin, vroia să o slobozească din mîinile lui.

Şi merse el aşa pînă ajunse la palatul zmeului. Palatul era făcut, aşa cum ştim, în întregime din lemn. Avea o poartă mică de intrare şi multe ferestre, mici şi ele, toate îndreptate spre miazănoapte. Totul era lucrat cu mult meşteşug, iar cuiele folosite erau din aur şi argint.

La intrare erau de pază cei doi balauri şi un slujbaş care îl întrebă ce doreşte.

—Vreau sa mă iau la trîntă cu zmeul !

Slujbaşul fu foarte mulţumit auzindu—l, fiindcă nu se mai găseau oameni care să primească să lupte cu el. Si aşa cum era rînduiala la palat, l—a dus la un slujbaş mai mare cu care se întocmea învoiala. S—au înţeles că de va învinge zmeul îşi va pierde capul, iar de va învinge el, i se va împlini orice dorinţă.
Cînd îl văzu zmeul, îi spuse :

—Tu te prinzi să lupţi cu mine, copilandre ? Nu te temi că o să—ţi pierzi capul ?
—Nu mă tem că am luptat și cu alte pocitanii mai spurcate ca tine, îi zise Florin ca să—l întărite.
Auzindu—l vorbind așa, zmeul se supară foarte si porunci să se facă de îndată pregătirile pentru luptă şi să vină *gîdele.*
Florin se uită mai bine la zmeu. Avea înfăţişarea unui om, dar era mai închis la piele, braţele îi erau lungi, cu ghiare la capete. Trupul îi era acoperit cu păr negru, avea barba şi numai o parte a obrazului era descoperită. Din mijlocul frunţii pleca o şuviţă de păr alb, aceea în care stătea toată puterea lui. Slujbaşii palatului erau tot jumătate oameni, jumătate dihănii, atîta numai că le lipsea şuviţa de păr alb. Tot așa erau şi ceilalţi slujbaşi ai stăpînirii pe care îi întîlnise pe drum.

Lupta s—a dat într—o încăpere mare, în care erau adunaţi toţi slujbașii palatului. Cei doi se aşezară faţă în faţă şi porniră unul spre celălalt. Mai iute în mişcări, zmeul îl prinse pe Florin în braţe şi începu să—l strîngă. Pofta lui cea mare era să strîngă din ce în ce mai tare şi să—i audă oasele pîrîind, unul după altul. Dar Florin izbuti să—şi desfacă braţul drept din strînsoare, apucă şuviţa de păr alb, o suci şi o smulse. În clipa aceea se topi toată puterea zmeului. Flăcăul scăpă din strînsoare, prinse zmeul de mijloc, îl ridică, îl învîrti de două ori şi cînd trase cu el de pămînt se cutremură tot palatul. Îi trebui o bucată de vreme zmeului să se dezmeticească, după care se ridică în coate şi strigă către slujbaşi :
—La temniţă cu el şi să—l ţineţi închis pină mi—o creşte la loc şuviţa de păr. Atunci o să luptăm din nou şi n—o să mai scape de gîde.
Şi Florin ajunse în temniţa zmeului, cu tot ce avea la el. Temniţele erau din aramă, în număr de două, cu cele două curţi despărţite printr—un gard din tablă de aramă. Într—una din ele era închis fiul împăratului, căruia îi luase locul zmeul. În cealaltă temniţă era Domniţa Bălaşa, fiica lui Vodă Cel Drept. În spatele celor două temniţe era o cuşcă mare, din aramă şi ea, în care mătuşa zmeului îl închisese pe regele vulturilor, pentru că acesta se ridicase odată mai sus decît ea pe bolta cerului. L—a prins numai prin înşelăciune.
Aici, în închisoare, află Florin că pasarea uriaşă care îl purta pe zmeu prin văzduh era chiar mătuşa lui, mai rea decît muma pădurii. Tot aici Florin află că Domniţa Bălaşa mai avea doar cîteva zile pînă trebuia să se hotărască dacă îl ia ca bărbat pe zmeu. Domnița zicea că mai bine se lasă pe mîna gîdelui, aşa cum făcuseră şi alte domnițe înaintea ei. Mai află Florin că la fiecare sfîrşit de săptămînă zmeul pleca la munte, dus de către mătuşa sa, să se odihnească cîteva zile într—o peşteră.
Stînd împreună cu fiul împăratului, cei doi se împrietenîră si hotărîră să se facă fraţi de cruce. Cu o aşchie de lemn şi—au înţepat vîrful unui deget, au amestecat cele două picături de sînge şi au decis să—şi împartă si bucuriile şi necazurile. Așa s—a înfrăţit Florin, fiul văduvei, cu fiul împăratului, pe nume Filip.
După ce a stat în temniţă vreme de zece zile. Florin se hotărî să iasă afară la sfîrşitul săptămînii si să

sfîrşească odată cu domnia zmeului. În vremea asta băgă de seamă că Filip ori de cîte ori avea o clipă de răgaz, fugea la gard, la locul unde era o crăpătură, prin care putea privi în curtea vecină. Şi cînd o vedea pe Domniţa Bălaşa, se făcea roşu ca focul.

Dar, iată că veni şi ziua de sîmbătă, pe care o aştepta cu nerăbdare Florin. În după—amiaza zilei văzură zburînd deasupra lor pasărea cea mare, cu zmeul în spate. Veni şi seara, se lăsă întunericul, dar după scurtă vreme se ridică luna şi se făcu lumină de se vedea ca în plină zi. Florin îşi luă arcul cu săgeţi, cornul fermecat şi merse pînă la gardul care împrejmuia curtea temniţei. Aici suflă în corn şi cu ajutorul limbilor de foc reuşi să facă o spărtură în gard, prin care izbuti să iasă afară. Se îndreptă de îndată spre palat. Cei doi balauri dormeau cu ochii deschişi, strălucind în noapte ca două stele. Florin întinse arcul, dădu drumul, una după alta, la două săgeţi şi balaurii pieiră pe loc, ca doi pui de găină, atît de puternică era otrava din vîrful lor. Apoi se apucă să sufle cu putere în corn, îndreptînd flăcările spre palat. Într—o clipă tot palatul fu în flăcări şi se treziră slujbaşii şi slugoii zmeului. Dar cum apărea vreunul la o fereastră, cum îndrepta Florin limbile de foc într—acolo. Şi aşa se prăpădiră toţi care erau înăuntru iar palatul continua să ardă şi a doua zi.

În ăst timp veni lîngă Florin şi Filip şi priveau amîndoi mormanul de jăratic, cît o cazarmă de mare, din care continuau să iasă flăcări. Dar, iată că se întorcea acum şi zmeul. Filip îi ceru lui Florin să—l lase să coboare, să lupte cu el şi să—i taie capul, aşa cum i—a tăiat zmeul capul tătînelui său. Dar Florin nu vru să lase pasărea cea uriaşă să se apropie de ei. Cînd zmeul ajunse deasupra mării de jăratic, dădu drumul unei alte săgeţi şi căzu ca fulgerată pasărea cu zmeu cu tot în vîlvătaia de jos. Se prăpădiră în ăst chip şi zmeul şi dihania zburătoare.

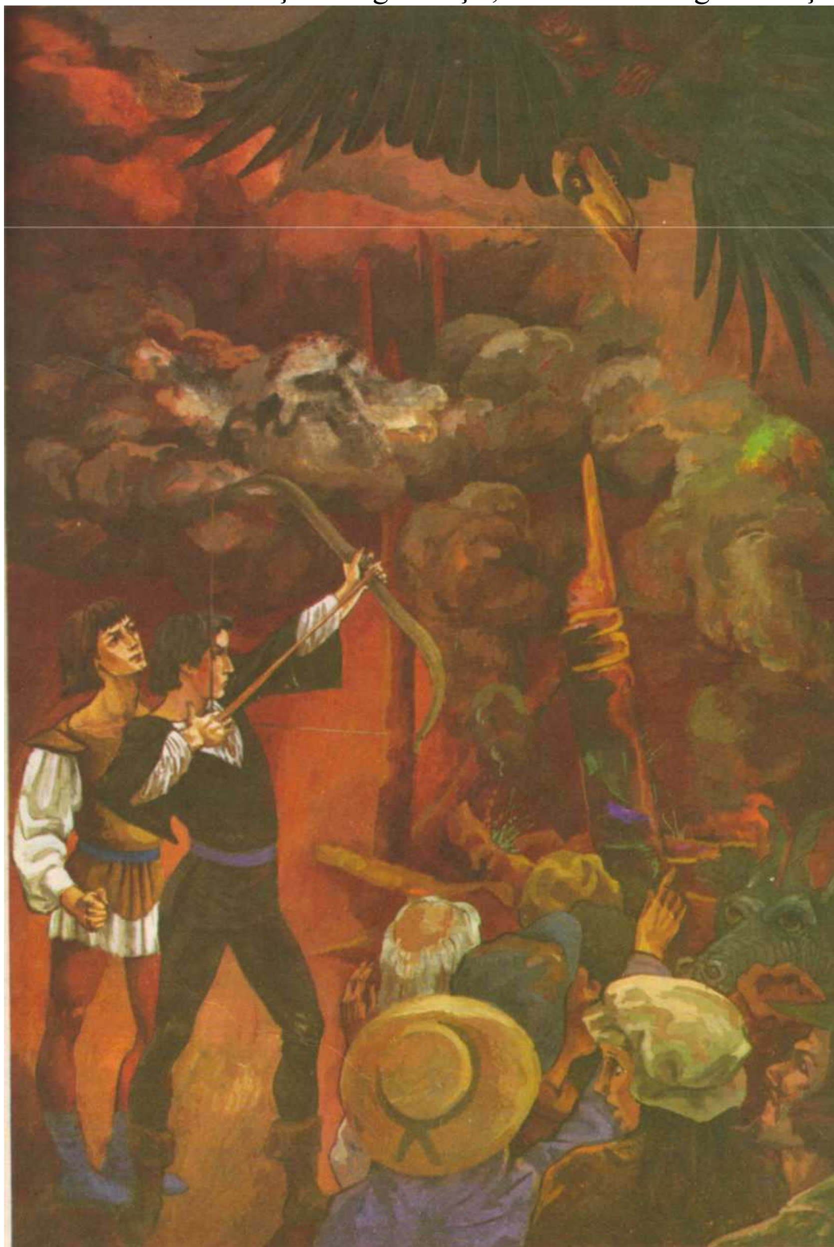
În spatele celor doi voinici se adunase multă lume. Erau acolo şi tineri şi bătrîni, bărbaţi şi femei care văsuseră cum au sfîrşit zmeul şi zmeoaica. Şi atunci mulţimea izbucni în urale şi începură cu toţii să cînte de bucurie. L—au recunoscut pe fiul împăratului, l—au luat pe sus şi cu mare alai l—au dus la palatul cel vechi, unde l—au înscăunat ca Domnitor. Într—aceea Florin se strecură prin mulţime şi merse la temniţa zmeului. Aici nu mai era nici un paznic. Cînd văzuseră care fusese soarta zmeului, fugiseră care încotro, făcîndu—se nevăzuţi. Ceilalţi slujbaşi ai zmeului de pe tot întinsul ţării îşi luaseră şi ei tălpăşiţa. Domniţa Bălaşa nu ştia ce s—a întîmplat şi era înfricoşată tare. Din cauza focului, care nu era departe de acolo, se încinseseră pereţii de aramă ai temniţei şi se simţea din ce în ce mai rău. Cînd ajunse Florin la ea, Domnita zăcea la pămînt, în neştire. Trebui să o ducă la aer curat, ca să—şi recapete cunoştinţa. Cînd deschise ochii văzu lîngă ea un flăcău, mîndru ca un Făt—Frumos, care îi vorbea pe limba ei şi o privea cu drag.

Florin o luă de mînă şi merseră împreună la cuşca vulturului. Acolo nu le fu greu să slobozească pasărea.

—Mulţam vouă, zise vulturul. Ştiu că nu sînteţi de pe aici şi dacă vreţi să vă înapoiaţi acasă, o să vă duc eu. Numai să mă lăsaţi cîteva zile să—mi văd neamurile şi să—mi recapăt puterile.

Ce să facă acum, cei doi ? Se uitau cu drag unul la altul şi aşa îi găsiră solii trimişi de noul Domnitor să—i ducă la palat. Acolo îi aştepta o masă mare, în jurul căreia erau toţi dregătorii, care se ospătau şi cîntau a voie bună. Domnitorul îl luă pe Florin lîngă el, iar pe Domniţa Bălaşa o aşeză în faţă, să o poată

privi amîndoi.
—Am hotărît să împărţim ţara în două şi să domnim împreună, doar sîntem fraţi de cruce.
La aşa ceva Florin nu se aştepta. Ţara în care se găsea era bogată, avea codri frumoşi, munţi înalţi, ape curgătoare din cele mai limpezi, pămînt roditor. Dar tot aşa era şi ţara lui de baştină. Pîinea era aici mai albă, dar mai gustoasă era pîinea de acasă. Aici oamenii vorbeau altă limbă, năravurile erau altele, şi jocurile erau altele. Era Ţara Făgăduinţei, dar tot mai dragă îi era ţara lui.

—Îţi mulţumesc frăţioare pentru gîndurile bune, dar eu vreau să mă întorc acasă la ai mei.
Au rămas ca musafiri Ia curtea domnească cîteva zile şi el şi Domniţa Bălaşa. Într—o după—amiază Filip o găsi pe Domniţă singură în grădină.
—Nu vrei să te însoţeşti cu mine şi să domnim împreună peste această ţară, unde nu o să—ţi lipsească nimic. O să ai tot ce—ţi pofteşte inima şi o să te alinte un întreg popor. Iar eu voi fi robul tău.
—Nu pot primi, că mi—e dor de tata şi vreau să mă întorc acasă. Îmi pare rău, dar nu pot. . .
Se întrista Domnitorul, dar ce să facă ? Despre toate acestea a aflat vulturul, nu se ştie cum, şi într—o bună dimineaţă apăru, ca din senin.
—Dacă vreţi, sînt gata de plecare, glăsui el.
Cum să nu vrea cei doi, doar atîta aşteptau. Se despărţiră cu drag de Filip, încălecară pe vultur şi porniră la drum. În faţă era aşezată Domniţa, iar Florin o ţinea de mijloc, vezi bine să nu cadă care cumva de pe spinarea vulturului. Şi cum mergeau ei aşa, Domniţa îşi sprijini capul pe umărul flăcăului şi îi şopti la ureche :
—Du—mă unde vrei, Florine, că eu cu tine vreau să rămîn.

Florin ceru vulturului să—i ducă fără înconjur la curtea lui Vodă Cel Drept.

Bătrînul Domnitor, slăbit de durerea care îl mistuia, ieşea numai seara în grădină, să răsufle un pic de aer curat si se preumbla sprijinit pe un băţ. Văzu coborînd din ceruri pasărea cea mare. O văzu şi n—o văzu, şi nici nu socoti că trebuia să se ferească. Se gîndea la pasărea care l—a adus pe zmeu cînd i—a răpit copila. Nu—i era frică şi puţin îi păsa dacă avea să—l ia şi pe el acum. Se aşeză pe o bancă şi închise ochii. Cînd îi deschise, ce să vadă ? Nu departe de el stăteau în picioare un june şi o jună, îmbrăcaţi în veşminte străine, care îl ţintuiau cu privirea. Se uită mai bine şi, deodată, i se lumină obrazul. Fata nu era alta decît copila lui dragă.

O vedea şi nu—i venea să creadă. Apoi Domniţa se repezi spre el, bătrînul o prinse în braţe şi o strînse la piept. Şi—au stat aşa, îmbrăţişaţi, o bună bucată de vreme, fără să—şi spună vreo vorbă. Dar ochii le erau plini de lacrimi. După un timp, Domniţa îi şopti ceva la ureche. Domnitorul privi atunci spre Florin şi îi făcu semn să se apropie. Îl sărută pe frunte şi îi zise :

—Tu vei fi, voinice, urmaşul meu. Vestea întoarcerii Domniţei se răspîndi iute peste tot şi bucuria fu mare în toată ţara. Şi făcură o nunta cum nu s—a mai văzut şi se ospătară multe zile în şir. La nunta lor veni şi mama lui Florin, care fu pusă la loc de cinste. A lipsit neguţătorul, plecat iar să bată drumurile, în lumea largă.

Şi, uite aşa, între fiul împăratului şi copilul unei vădane, Domniţa alese pe cel care era de acelaşi neam cu dînsa. Cum ar fi putut să se însoţească cu un stăin, care nu simţea la fel ca ea, şi să—şi ducă viaţa departe de ai săi. Şi au domnit şi poate mai domnesc şi acum, dacă mai sînt cumva în viaţă. Eu unul nu o cred, fiindcă domnitorii, ca toţi pămîntenii, sfârşesc şi ei prin a—şi găsi mormîntul. Dar ei continuă să trăiască în inimile supuşilor dacă au fost vrednici şi au cîrmuit ţara cu înţelepciune. Rămîn amintirile, iar isprăvile lor sînt istorisite în tot felul de poveşti. Din păcate, şi poveştile au un sfîrşit, întocmai ca şi această poveste a lui Florin şi a Domniţei Bălaşa.

DOMNIŢA DIN PĂDURE ŞI IONUŢ AL PĂDURARULUI

A fost odată un Domnitor care stăpînea peste o ţară mare şi bogată. Şi acest Domnitor avea o soţie frumoasă, cum nu era alta sub soare. Împreună alcătuiau o pereche tînără şi fericită. El era voinic, dar blînd din fire, ea gingaşă şi bună la suflet.

Într—o zi Domnitorul îşi surprinse soţia plîngînd.

—Nu mai plînge, draga mea, spuse el înţelegînd pricina supărării Doamnei sale. Aşa ne—a fost dat să n—avem copii. Dar sîntem sănătoşi şi ţara mulţumită.

În zadar încerca să o înveselească, căci tot întristată rămînea. Şi de atunci tristeţea îi însoţea pretutindeni paşii. Ziua se retrăgea în iatacul ei să plîngă, iar noaptea, cînd soţul adormea, se scula şi se ducea prin grădină, fiindcă somnul nu i se mai lipea de gene. Într—una din nopţi, pe cînd Luna se ridicase în vîrful cerului şi răspîndea o lumină brumărie, ieşi în grădină. Totul părea îmbrăcat în argint. Ridică ochii, privi stelele care scînteiau jucăuşe, privi Luna, mîndră şi senină, şi vorbi :

—Crăiasă a nopţii, tu care mă cunoşti de mică şi mi—ai ocrotit dragostea, spune—mi ce să fac ca să am un copil ?

Nici nu termină bine, că odată văzu un nor care acoperi cerul şi se lungi de sus în jos, ca o panglică uriaşă, pînă aproape de ea. Dinapoia acestui nor apăru Luna. Un giulgiu străveziu îi acoperea trupul lăsînd să i se vadă numai faţa, atît de albă de părea că îi lipseşte viaţa.

—În ursita ta e scris să n—ai copii, grăi Luna. Şi este mai bine aşa că nu i—ai putea avea decît cu preţul vieţii. De vrei cu orice chip să ai un urmaş, trebuie să mergi, cale de cîteva ceasuri, pînă la o răscruce de drumuri, unde se află un măr sălbatic. Cînd vei ajunge acolo, vei arunca cu pietre şi în locul fiecărei pietre va cădea un măr. Din aceste mere va trebui să mănînci numai atunci cînd vei ajunge din nou lîngă soţul tău. Şi dacă vei mînca trei mere, vei avea o fată, iar dacă vei mînca cinci, vei avea un băiat. Dar, nu uita un lucru : în clipa cînd va prinde glas copilul, îţi vei pierde viaţa.

După aceasta Luna îşi reluă locul pe bolta cerului şi norul dispăru. Chinul Doamnei spori cu repeziciune. Se gîndi la soţul ei care tînjea de dorul unui copil şi la cei mulţi din ţară care aşteptau de la ea un urmaş. îşi iubea bărbatul, îşi iubea ţara şi nu avea de ales.

Ca o nălucă începu să alerge şi nu se opri decît la răscrucea drumurilor, de unde luă cinci mere, cu care

alergă înapoi. Era grăbită să ajungă acasă înainte de ivirea zorilor. Nu se opri decît puţin, înainte de a intra în cameră, ca să i se liniştească un pic răsuflarea. Apoi se strecură în pat, cu multă băgare de seamă, ca să nu i se trezească soţul din somn. Şi începu să mănînce merele. Mîncă un măr, mai mîncă unul, dar cînd ajunse la al treilea se trezi Domnitorul.

—Ţi s—a făcut foame, draga mea ? Dar, ce mănînci acolo, mere pădureţe ? Stai că îţi aduc eu nişte mere mai de soi.

Domnitorul luă cele două mere care mai rămăseseră şi duse altele în loc. Biata femeie nu putu spune nimic, căci nimeni nu avea dreptul să—i afle taina. Şi era atît de obosită ! O cuprinse atunci un somn adînc şi dormi trei zile şi tot atîtea nopţi. Cînd, în sfîrşit se trezi, îi spuse soţului că aşteaptă un copil.

Mare fu bucuria la palat şi în toată ţara. Domnitorul părea alt om. Visul lui scump i se împlinea acum. Singură soaţa sa nu împărtăşea bucuria celorlalţi. Pentru toţi timpul trecea prea încet, pentru ea prea repede. Toată lumea aştepta copilul, şi îl aştepta cu nerăbdare, pe cînd ea îşi aştepta sfîrşitul. Îi era greu să se rupă de tot ce avea mai scump pe lume, de soţ şi de copilul ei. Dar, putea face altceva ?

Şi aşa s—a şi întîmplat. În clipa cînd pruncul nou născut scoase primul ţipăt, dînsa închise ochii pentru totdeauna. Au îngropat—o cu mare alai. Plîngea toată lumea, văzînd durerea mare care îl cutremura pe Domnitor.

Abia după înmormîntare se duse să—şi vadă copilul. Cum e firesc, nou—născuţii au niscai cute pe obraz, iar părul le lipseşte aproape cu desăvîrşire. Dar pruncul domnesc era ca o adevărată păpuşă, cu păr bogat şi faţa îmbujorată. Uitîndu—se mai bine, i se păru că îşi revede soţia. Aceeaşi ochi, acelaşi nas, gura aceeaşi. Iar pe gît aceeaşi aluniţă mică. Şi pentru prima oară, după nenorocirea care—l lovise, un zîmbet trist îi lumină chipul. Fetiţa semăna leit cu maică—sa.

În lunile care urmară Domnitorul lăsă un sfetnic mai în vîrstă să cîrmuiască ţara, iar el se ocupă numai de fetiţă. Alese o doică să o alăpteze şi o încredinţa unei bătrîne să o dădăcească. Dar el era de faţă la toate şi avea grijă de ea ca de ochii din cap.

Şi aşa, de pe o zi pe alta, creştea fetiţa şi, cum creştea, tatăl ei o îndrăgea tot mai mult. Cînd începu să umble şi să vorbească, parcă prinse din nou viaţă tot palatul domnesc. Nu avea decît doi ani, dar era vioaie din cale afară. Alerga toată ziua, se mai lovea, ba mai răsturna cîte ceva.

Într—o noapte Domnitorul avu un vis ciudat. Se făcea că era lîngă mormîntul soţiei sale. Pe acesta crescuse un liliac cu flori albe, care răspîndea o mireasmă plăcută. Şi cum şedea el aşa, iată că începu să iasă din mormînt un fum gros şi alburiu. Cînd fumul se risipi, o văzu pe soţia sa. El vru să se ridice, însă ea îi făcu semn să stea locului şi îi grăi :

—Eşti încă tînăr, dragul meu, şi trebuie să—ţi trăieşti viaţa. Iar Domniţa cea mică are nevoie de o mamă. Caută una care să—ţi fie pe plac, dar vezi să nu fie roşcovană. Mă înţelegi bine, să nu fie roşcovană . . .

A doua zi, cînd merse la mormîntul Doamnei sale, aşa cum o făcea în fiecare zi, încă de departe simţi

un parfum încîntător de liliac. Pe mormînt, într—adevăr, crescuse peste noapte un liliac mare, care era încărcat cu flori albe. Aceasta era un semn că dorinţa ei trebuia îndeplinită. Trebuia negreşit să găsească o mamă pentru fetiţă, ca aceasta să primească creşterea ce i se cuvenea.

Acest lucru nu era însă uşor. Un domnitor nu se putea însoţi decît cu cineva de neam ales. Şi Domnitorul nostru trimise un sfetnic iscusit să călătorească prin ţări străine să—i găsească o soaţă potrivită. Nu îi păsa prea mult dacă era sau nu frumoasă, numai mamă bună să fie.

După cîteva luni primi o scrisoare de Ia sfetnicul plecat. Sora Iui Roşu împărat, care avea şi ea o fetiţă, era în căutarea unui bărbat.

Curînd sosi sfetnicul cu vădana şi fata. Domnitorul îi primi cu toată cinstea, în faţa întregii curţi. Dar, cînd se uită mai bine, ce să vadă, vădana noastră era roşcovană. Atîta îi mai lipsea ! Ce mai putea însă face ? Să o trimită înapoi, era prea mare ruşinea şi el, căruia i se spunea Vodă cel Drept, nu putea face aşa ceva. O luă de soţie, dar fără să facă nuntă mare, deoarece aşa ceva era peste puterile lui.

Din ziua aceea începură marile necazuri pentru Domniţa cea mică. In loc de mamă bună se pomeni cu o mamă maşteră şi încă una din cele mai rele. Nimic din ce făcea nu era bine. Cînd era de faţă Domnitorul, Crăiasa Cea Nouă, că aşa i se spunea, îi zîmbea, aşa printre dinţi, dar cînd era plecat, o certa şi o bătea. Biata Domniţă nu ştia ce să mai facă. Sta închisă toată ziulica în cămăruţa ei, dar nici aşa nu era bine, că dacă într—o zi nu o bătea, mama maşteră nu se simţea bine.

Prin încăperile palatului şi în grădina cea frumoasă nu se mai vedea decît fata Crăiesei. Tot ce făcea aceasta era bine, totul îi era îngăduit. Orice poftă i se împlinea pe loc. Numai frumuseţe nu i se putea da, că era urîtă de mama focului. De, nu degeaba i se spunea Crăiţa cea Slută.

Slujbaşii palatului erau tare amărîţi văzînd purtarea Crăiesei faţă de cele două copile. Pentru una era mumă, pentru alta ciumă. Numai Domnitorul nu vedea nimic. Vecinii lui de miazănoapte se pregăteau de război şi el era foarte îngrijorat. La asta se gîndea el toată ziua şi mai puţin Ia ai lui, doar era acum cine să se ocupe de casă şi de copii.

Cînd venea acasă, mergea să—şi vadă fetiţa, o săruta şi se juca cu ea. Iar cînd o întreba cum este mulţumită cu maică—sa, Domniţa cea Mică îi spunea:

—Îi bună cu mine tătucule şi mi—e drag de ea.

Aşa fusese învăţată să răspundă dar, cînd o spunea, tremura toată şi o podideau lacrimile.

Într—o bună zi Domnitorul plecă de acasă că începuse războiul. Îşi sărută fetiţa, sărută şi pe slută, deoarece nu vroia să se spună că nu este tată bun. Se duse apoi la mormîntul Doamnei lui să—şi ia rămas bun de la ea. Aici luă o floare, ca să—i aducă noroc la luptă şi plecă îngîndurat.

După plecarea lui începu un adevărat iad pentru Domniţa cea Mică. Odată Crăiţa cea Slută vru să—i ia o păpuşă pe care o avea de la dădaca ei, dar ea nu voi să i—o dea. Văzînd aceasta, Crăiasa îşi pierdu

cumpătul şi începu să o bată cu furie.
—Am să sfîrşesc eu odată cu tine ! Te voi îneca în Tăul cel negru. Mă auzi ?
Domnitorul fiind plecat, Crăiasa schimbă slujbaşii palatului şi îşi aduse oameni de încredere. Apoi înfăptui şi această fărădelege. Era o zi de toamnă tîrzie şi ploua mărunt. Luă pe ea o mantie din piele de cerb şi plecă cu Domniţa cea Mică, îmbrăcată foarte subţire. Pe aşa vreme toată lumea era în casă şi nu întîlniră pe nimeni. Merseră ce merseră pînă ajunseră la o pădure deasă, unde începură să urce pe o cărare îngustă. Şi ca nu care cumva să scape fetiţa, Crăiasa o ţinea de o curea groasă cu care o legase de mijloc. În curînd cărarea ajunse deasupra unei coaste prăpăstioase, la picioarele căreia se afla un lac mare, căruia i se spunea Tăul Negru. Era adînc şi aşezat în umbra pădurii, d—aia apa părea de culoare aşa de închisă. Aici, Crăiasa se opri.
—Nu mă arunca în apă, ţipa fetiţa, care îşi dădea seama de gîndul mamei maştere. Avea acum cinci ani şi ştia că aceasta îi vroia pieirea.
Dar Crăiasa, fără să stea prea mult la îndoială, îi dete un brînci şi fetiţa începu să se rostogolească pe coastă în jos. Crăiasa aşteptă pînă auzi zgomotul căzăturii în apă, apoi plecă înapoi, mulţumită că nu o văzuse nimeni.
Hei, numai că nu fu tocmai aşa cum cugetase Crăiasa. O văzuse veveriţa, care stătuse pitită pe o cracă. O văzuse ursul cel bătrîn, care aşteptase sub o stîncă să mai treacă ploaia. O văzuse vulturul cel pleşuv, care îşi avea cuibul tocmai pe această coastă prăpăstioasă. Şi unde mai pui că nici nu se întîmplă aşa cum plănuise ea. Rostogolindu—se, Domniţa se lovi de un bolovan. Iar acolo chiar era un ciot de lemn de care se agăţă cureaua cu care era legată la mijloc. Mai departe se rostogoli numai bolovanul pe care îl înghiţiră apele tăului.
Deasupra prăpastiei se adunară vietăţile pădurii să se sfătuiască. Hotărîră să trimită vulturul cel pleşuv să o aducă sus. Dar cînd se apropie acesta, fetiţa se trezi şi se sperie nevoie mare.
—Ajutor ! Ajutor striga ea cu disperare.
Zadarnic încercă să o liniştească vulturul, că fetiţa nu îi înţelegea graiul. Atunci hotărîră să cheme pădurarul, care stătea nu departe de acolo. Cu acesta şi copilul său puteau vorbi, se puteau înţelege bine.
Veni în grabă pădurarul, veni şi fiul său Ionuţ, care nu avea decît zece ani, dar era voinic şi priceput la toate. Veveriţa care se duse după ei, le povesti toată întîmplarea, dar, lor, mai că nu le venea să creadă. Odată ajunşi acolo, au luat o funie lungă eu care l—au legat de mijloc pe Ionuţ şi i—au dat drumul în prăpastie. Capătul funiei îl ţinea ursul, că era mai de nădejde. Şi—l văzură apărînd înapoi cu o fetiţă în braţe, care plîngea cu sughiţuri. Şi pe deasupra, amărîta de ea, dîrdîia de frig de—ţi era mai mare mila.
În acest timp Crăiasa dădu sfoară în ţară că a murit Domniţa cea Mică de friguri. A doua zi au şi înmormîntat—o lîngă maică—sa, numai că în coşciug nu era decît un miel pe care îl tăiaseră în grabă. Nu pentru altceva, dar dacă ar fi fost vreodată să o dezgroape, să se găsească niscai oase înăuntru.
Nu mult după aceea se reîntoarse Domnitorul acasă. Era învingător şi totuşi necăjit, fiindcă pierduse mulţi oameni. Cînd află de nenorocirea care s—a întîmplat în lipsa lui, aşa de mult s—a amărît că i—a albit părul şi a îmbătrînit cu zece ani. Se duse să—şi plîngă durerea pe mormîntul celor dragi. Pe mormîntul Doamnei liliacul se făcuse mai mare şi mai frumos, iar florile lui, care nu se treceau niciodată, răspîndeau un miros care te îmbăta, nu altceva. Pe mormîntul Domniţei nu era decît iarbă şi buruieni. Iar cînd vru să smulgă buruienile şi să răsădească flori, se porni un vînt puternic care nu îl lăsă să lucreze şi vîntul nu încetă decît atunci cînd lăsă mormîntul în starea în care se afla.
Atît de zdrobit de durere era Domnitorul, că nici nu se mai ocupa de treburile ţării. Cînd nu era la mormînt, se retrăgea în sala tronului, unde nu lăsa pe nimeni să intre ca să—l tulbure. Aşa se făcu că în ţară lucrurile mergeau din ce în ce mai rău. Crăiasa era aceea care gospodărea acum ţara şi lua biruri grele de la popor, ca să—i facă zestre fetei. Că, de urîtă ce era, îi trebuia zestre, nu glumă.
Şi creştea fata Crăiesei, fără să ducă lipsă de nimic. Huzurea cît era ziua de lungă şi se îndopa cu toate bunătăţile. Ce să mai spun, pe lîngă asta, mai avea şi pofte din cele mai năstruşnice. Ba vroia o pasăre, ba un pui de urs, ba o căprioară, pe care le chinuia în tot felul.
Şi cum spuneam, fata Crăiesei creştea şi pe măsură ce creştea se făcea şi mai slută. Era deajuns să o vezi ca să visezi urît o săptămînă întreagă. Ş—apoi, pe lîngă urîţenie, mai era şi fudulă şi umbla toată ziua cu nasul în vînt. Dar pentru maică—sa rămînea tot cea mai frumoasă din ţară. Să crească numai, îşi zicea ea, ca să—i caute pe urmă un Făt—Frumos, cu care să se însoţească şi să domnească în tihnă, că doar era viţă de neam ales.

În acest timp, nu departe in pădure, trăia Domniţa Cea Mică. Creştea la casa unui pădurar sărac, dar ce fericită era acum ! Dimineaţa plecau împreună la lucru, deoarece nu o puteau lăsa singură acasă. Şi în timp ce pădurarul şi Ionuţ munceau la tăiatul lemnelor, ea se juca cu animalele din codru. Cel mai repede s—a împrietenit cu veveriţa care sărea de pe o cracă pe alta şi se dădea peste cap în vîrful copacilor, să îi arate tot ce poate. Apoi mergea să îi aducă alune şi o gîdila cu coada ei stufoasă. Se împrieteni şi cu bursucul, care era mai sfios, cu puii de vulpe, plini de şiretlicuri, cu iepuraşii, atît de drăgălaşi, dar sperioşi din cale afară. Şi fiecare îi aducea cîte ceva. Bursucul îi aducea măceşe coapte, vulpişorii struguri, iepuraşii foi de măcriş, dar puii de urs erau cei mai darnici. Cînd veneau cu zmeură, cînd cu mure, ba mai aduceau şi cîte un fagure întreg de miere. Vezi, toţi ştiau ce—a pătimit, biata de ea, şi vroiau să—i facă cîte o mică bucurie.

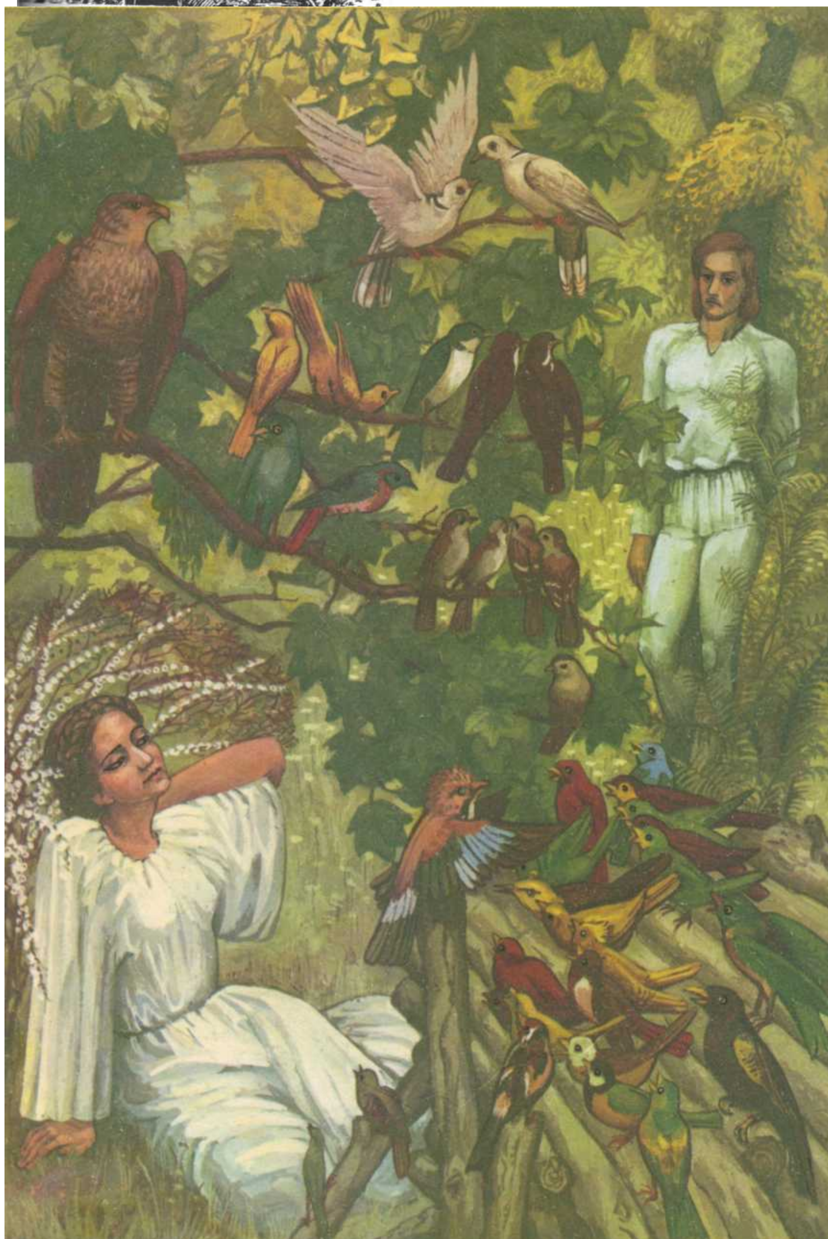
Uneori Ionuţ o lua de mină şi o ducea să îi arate locurile mai frumoase din pădure. Într—o zi o duse la poiana cea mare unde păşteau căprioarele, ciutele şi cerbii. În iarbă alergau şopîrlele, săreau cosaşii, ţiuiau greierii. În aer zburau bondari, iar în copacii din jur se giugiuleau găinuşele sălbatice cu cocoşii de munte. Într—altă zi merseră pînă la *gărînă,* unde se adunau urşii la zmeură. Să fi văzut aici cum se luau la trîntă puii de urs şi făceau la tumbe de te înveseleai oricît de amărît ai fi fost. Numai la Tăul Negru nu merseră, că era greu să se ajungă jos la apă şi nu trăiau acolo decît năpîrci, guşteri şi brotaci. Şi de ce să meargă cînd erau în pădure atîtea pîrîiaşe cu apă cristalină, unde se găseau peşti de toate culorile.

Şi aşa trecea o zi după alta, care de care mai frumoasă. Atît de mulţumită era Domniţa Cea Mică, încît atunci cînd vru pădurarul să o ducă înapoi la palat, ea începu să plîngă şi spuse că mai bine vrea să moară decît să ajungă unde a mai fost. Iar să meargă numai să spună Domnitorului că mai trăieşte Domniţa, nu îndrăznea să o facă. Cum ar fi crezut acesta în stare Crăiasa de aşa fărădelege ?

Cînd se făcu mai mare, fetiţa rămînea dimineaţa acasă. Făcea curăţenie, mătura, apoi se apuca de gătit. Iar către amiază mergea în pădure să le ducă mîncare caldă. Ce bine îi părea că putea fi de folos acestor oameni care erau atît de buni cu ea. Mai ales se bucura cînd îl vedea pe Ionuţ mîncînd cu atîta poftă. Se făcuse voinic ca bradul şi nimeni nu îl întrecea în putere. Lucra de unul singur cît cinci alţii împreună. Numai că acum i se urca sîngele în obraz cînd o lua de mină şi inima îi bătea mai cu putere în piept.

Într—o duminică după amiază se întîmplă ceea ce nu putea întîrzia mult să vină. Domniţa şedea

întinsă pe iarbă în grădina casei, lîngă o stivă de lemne. Ionuţ se duse în pădure după vreascuri pentru foc, zicea el. Dar el merse să stea de vorbă cu păsările cîntătoare. Şi aşa cum şedea Domniţa şi visa cu ochii deschişi, numai că vede venind o gaiţă, care se aşeză nu departe de ea, pe lemne, şi îi dete bună ziua. Apoi veniră si alte păsări care se rînduiră frumos în jurul ei şi începură să cînte. Gaiţa conducea cprul. Erau acolo cintezoi şi pitulici, ciocîrlii si mierle, scatii şi sticleți, pitigoi şi pitpalaci, care cu voce mai subţire, care cu voce mai groasă. Și cîntau, o minune nu alta. Veniră şi multe alte păsări care nu făceau parte din cor : lăstunaşi şi vrăbioare, sturzi şi turturele, ciocănitoare si codobaturi, şoimi si stăncute, care ascultau în tăcere. Tînăra Domniță asculta și ea ca vrăjită. Cînd încetară să cînte, iată că veni o pasăre străină, de undeva de pe o insulă îndepărtată, care începu să cînte mai cu foc decît toate celelalte. Era un canar din cei cu voce de aur. Dar nici păsările noastre nu vrură să se lase mai prejos. Cînd canarul îşi sfîrşi cîntarea, gaiţa făcu un semn privighetorii care aştepta să cînte de una singură. Si începu aceasta să cînte si scotea nişte sunete ca de cristal şi nişte triluri de se adunară animalele din pădure, fermecate si ele de un cînt aşa de frumos. Iar cînd privighetoarea trecu la cîntece de dragoste i se alătură canarul şi tot corul îi însoţi într—o desăvîrşită armonie.

Domniţa era înduioşată din cale afară. Ea îşi dezlipi însă ochii de la păsările care o încîntau şi se uită către pădure, fiindcă simţea că îi lipseşte ceva. Îl văzu atunci pe Ionut, care stătea rezemat de un copac, nu departe de ea. În bătaia soarelui era mîndru ca un Făt—Frumos. Atunci ea înţelese totul. El tocmise păsările să îi aducă un cînt de dragoste. Şi o privea cu atîta foc, că Domniţa simţi că o pătrunde un fior şi se tulbură adînc de tot. I se aprinseră obrajii, iar inima dădea să îi spargă pieptul. Îl văzu apoi venind către ea, aşa ca prin ceaţă, atît de pierdută era.

Şi aşa, în cîntul păsărilor, se porni acea dragoste curată între Domniţa fără mamă şi copilul pădurarului. În faţa vietăţilor din pădure ei se făgăduiră unul altuia, pentru totdeauna.

În curînd aceasta nu mai fu o taină pentru nimeni. Ceea ce ştiau păsările şi animalele din pădure, o aflară şi oamenii de pretutindeni. Ei cunoşteau povestea Domniței şi erau bucuroşi că se legase de feciorul din pădure. Pentru ei, acesta era Făt—Frumos al pădurarului. În el îşi puseseră acum toate nădejdile, că le mergea greu de tot. Birurile erau mari, iar legile din ce în ce mai aspre.

În vremea asta veni greul si pentru dobitoace. Crăiasa începu să trimită oameni de ai ei să cutreiere pădurile, să pună curse, să facă gropi, ca să prindă cît mai multe animale sălbatice. Trebuiau să fie vii, nu de alta, dar ca să aibă sluta pe cine chinui și mumă—sa, roşcovana, pe cine să—şi încerce otrăvurile. Vroia să găsească o otravă care să ucidă fără să rămînă urme după ea. Se gîndea să sfîrşească și cu Domnitorul, să stăpînească singură, dar dorea ca lumea să creadă că a murit de moarte bună.

Și, cum spuneam, începură necazurile şi pentru dobitoace. Gealaţii Crăiesei au prins într—o groapă pe cel mai voinic dintre urşi, au prins căprioare în lațuri și păsări în capcane. Umblau prin locurile cele mai pustii, se cățărau pe stîncile cele mai înalte. Aşa au găsit cuibul vulturului pleşuv, de unde i—au furat puii. Și vestea s—a răspîndit repede că puii s—au prăpădit.

Odată aceşti călăi ai roşcovanei au prins o ciută chiar lîngă casa pădurarului. Mugea, biata ciută, ca sub cuţit. Şi bine făcu, pentru că o auzi Ionuţ, care îşi luă repede buzduganul şi merse să vadă ce s—a întîmplat. Iar cînd văzu de ce—i vorba, lăsă buzduganul, luă un ciomag şi le trase o mamă de bătaie, că oamenii Crăiesei n—aveau să mai pună piciorul pe acolo. Şi aşa au început animalele să se retragă în acea parte a codrului, unde sălăşluia pădurarul.

În vremea aceasta sosiră veşti de la palat. Se făcuse sluta mare şi era bună de măritat. Şi, atunci, Crăiasa trimise vestitori în toată ţara şi peste alte nouă ţări şi mări, să cheme peţitorii. Vroia să—l aleagă pe cel mai frumos şi mai vrednic dintre ei să—l deie fetei de bărbat, să—i lase pe urmă să domnească numai ei.

La această veste un gînd încolţi în mintea lui Ionuţ. Da, va merge şi el în peṭit, dar va cere Domnitorului pe fiica lui cea adevărată, cu care făcuse legămînt pe viaţă. Ei i se cuvenea scaunul domnesc.

S—au bucurat de această hotărîre şi vieţuitoarele din pădure şi oamenii de pe tot cuprinsul ţării.

Şi atunci se apucară viermii de mătase să facă fire, aricii să le facă ghem, păianjenii şi pupăza să facă ţesături. Veniră jderii aducînd blăni pentru căciulă şi pieptar, iar cerbii piei frumoase din care să—şi facă brîu şi opinci. Îi făcură îmbrăcăminte aşa cum se cuvenea unui Făt—Frumos, iar Domniţei îi făcură haine de mireasă.

Oamenii, la rîndul lor, au pus bănuţ lingă bănuţ şi au trimis o solie în ţara lui Verde împărat, care avea o herghelie de ducipali. I—au adus de acolo o mîndreţe de cal înaripat, care putea zbura iute ca gîndul. Cînd văzu aşa minune, lui Ionuţ aproape că i s—a tăiat graiul. Îi mai dădură oamenii o sabie cu teaca de aur şi cu apărătoarea bătută în pietre scumpe.

Şi aşa, gătit de sărbătoare, încalecă pe Ducipal şi porni Ionuţ Făt—Frumos spre curtea domnească. Mergea cu calul la pas ca să poată mulţumi oamenilor şi să le ceară să vină cu el, să nu fie singur, deoarece slujbaşii Crăiesei se făcuseră mulţi la număr şi se putea să fie luptă mare.

În vremea aceasta pe pajiştea cea mare din grădina palatului se adunaseră peţitorii. Erau copii de crai şi de—mpăraţi, feciori de boieri mari, tineri şi mai vîrstnici, dar toţi de neam ales. Veneau de departe, care pe cai sau pe cămile, care în călească, că aflaseră de bogăţia ţării şi voiau să se căpătuiască. Cînd apăru Făt—Frumos, călare pe Ducipal, se produse multă zarvă, întrucît era mai chipeş decît toţi ceilalţi. Aşteptau acum să fie puşi la încercare, unul singur dintre ei putînd fi cel ales.

După ce aduseră slujbaşii trei tronuri, sosi Domnitorul cu suita. Îmbătrînise de tot şi era gîrbov de spate. Mergea încet, sprijinindu—se de un toiag împodobit cu flori albe de liliac. Apoi sosi şi Crăiasa, îmbrăcată în mătăsuri şi blănuri scumpe. Mergea ţanţoşe şi îi creştea inima de bucurie văzînd aşa mîndreţe de tineret. În sfîrşit, sosi şi sluta. Era gătită numai în borangic şi nestemate, dar în pustiu, căci urîţenia nu se poate acoperi. Cînd o văzură peţitorii, se uitară unul la altul, nedumeriţi. Şi abia se aşeză Domnitorul pe tron, că tinerii şi începură să plece. Decît aşa pocitanie, mai bine sărăcie goală, gîndeau ei. Pînă la urmă nu mai rămăsese decît Făt—Frumos al nostru.

Văzînd aceasta, Crăiasa se apropie de Domnitor şi îi spuse ceva pe şoptite. De ce să îi mai pună la încercare, gîndea ea, odată ce nu a mai rămas decît unul singur. Ei îi plăcea flăcăul şi asta era de ajuns. Dar Domnitorul nu vru să îngăduie, lui îi trebuia un urmaş despre care să ştie sigur că este viteaz şi înţelept. Nu putea lăsa ţara pe mîna oricui.

La un semn al său slujbaşii aduseră cu mare greutate o cuşcă de fier, în care se zbătea o namilă de urs. cît toate zilele de mare. Îl ţineau înfometat de o săptămînă întreagă şi dihania mormăia întruna şi căuta să rupă gratiile.

—Copilul meu, grăi blînd Domnitorul, va trebui să intri în cuşcă şi să dobori ursul în luptă dreaptă.

Auzind aceasta Făt—Frumos, fără să zică nimic, lăsă buzduganul din mînă şi se îndreptă spre cuşca ursului. Dar, înainte de a deschide uşa, îi strigă Domnitorul :

—Opreşte copilul meu, nu vreau vărsare de sînge.

—Bine Măria—ta, dar lasă—mă să linişte dihania.

Făt—Frumos cunoştea ursul, că se luase de multe ori la trîntă cu el, cît erau mici. Îi spuse cîteva cuvinte la ureche şi, ca prin farmec, acesta se linişti.

—Vino lîngă mine, copilul meu să stăm puţin de vorbă.

Şi pe—ndelete, începu Domnitorul să—l cerceteze si să—l descoasă. Îi punea întrebări şi Făt—Frumos îi răspundea. Mai rar atîta înţelepciune în mintea unui tînăr. Domnitorul rămase uimit de răspunsurile primite.

—Eşti viteaz, dar eşti şi înţelept. Tu vei fi urmaşul meu şi ţie îţi voi da pe fiica mea, că eşti vrednic de domnie.

—Primesc să—ţi fiu urmaş, Măria—ta, şi îţi primesc şi fata. Dar o vreau pe cea adevărată, pe aceea cu aluniţă la gît şi nu sluta asta.

Să fi tras cineva cu tunul şi n—ar fi stîrnit atîta tulburare. Sări ca arsă Crăiasa şi se speriară curtenii. Iar Domnitorul rămase, ce să snun ? năucit peste măsură. Făt—Frumos făcu un semn vulturului pleşuv, care era în apropiere, apoi începu să istorisească povestea Domniţei din pădure. Toată lumea era înmărmurită şi se vedea că flăcăul nu minte. Dar Crăiasa nu se lăsă şi strigă :

—Minte cu neruşinare ! Luaţi—l de aici şi băgaţi—l la închisoare !

În clipa aceea se reîntoarse vulturul în zbor, aducînd—o pe Domnita cea adevărată, în haină de mireasă. Cînd o văzu Domnitorul, se îndreptă dintr—o dată şi începu să alerge către ea. O sărută si o ţinu mult îmbrăţişată. Din cînd în cînd îşi ştergea ochii de lacrimi. Părea că întinerise, aşa pe neaşteptate.

În timpul acesta Crăiasa merse în palat şi trimise o femeie cu un pahar cu ceva băutură răcoritoare.

—Am adus puţină băutură, poate o fi însetată Domniţa, după drum, spuse aceasta.

Sluta, care nu era departe de acolo, sări ca arsă.

—Eu sînt Domniţa cea adevărată şi al meu este Făt—Frumos.

Luă paharul din mina femeii şi, fără a ţine seama de împotrivirea ei, îl duse la gură şi bău. Asta fu sfîrşitul ei. Scăpă paharul din mînă şi începu să răsufle din ce în ce mai greu. Se învineţi la faţă şi ochii îi ieşeau din orbite. Apoi căzu jos şi începu să dea din mîini şi din picioare şi aşa se zvîrcolea, de credeai că a lovit—o ceasul cel rău. După un timp se linişti, mai horeai de cîteva ori şi amuţi pentru totdeauna.

În timpul acesta se reîntoarse Crăiasa. Văzîndu—şi isprava, începu să urle şi să—şi smulgă părul de necaz. Şi cum urla ea aşa, numai că se lăsă o ceată deasă, de nu se mai vedea nimic. Iar cînd se ridică ceaţa, nu mai era nici urmă de slută. In locul ei crescu o buruiană plină de ghimpi, căreia i se spune astăzi scai—vînăt.

Crăiasa stătea pe acelaşi loc în picioare, pleoştită şi hăbăucă. Părea că nu înţelege nimic din ce se petrece în jurul ei. Zări atunci aruncat jos paharul, în care mai rămăsese ceva din băutura pregătită de ea şi, deodată, parcă înţelese totul. Apucă repede paharul şi bău pe loc ce mai rămăsese în el. N—a fost deajuns ca s—o omoare, dar îşi pierdu minţile. Începu să cînte şi să fluiere, apoi ieşi din grădină. Trecu prin mulţimea care era adunată în jurul palatului, tot cîntînd şi fluierînd. Mergea pe drumul care ducea spre Tăul Negru. Ajunsă în locul unde o aruncase în rîpă pe micuţa Domniţă, scoase un urlet ca de fiară şi se aruncă în prăpastie.

Aşa sfîrşi Crăiasa roşcovană.

Făt—Frumos şi Domniţa din pădure au rămas la palat şi au făcut o nuntă mare, ca—n poveşti. Au domnit apoi în locul lui Vodă cel Drept şi poate şi astăzi mai trăiesc, dar eu unul nu cred, doar a trecut vreme, nu glumă, de cînd toate acestea s—au întîmplat.

GHEORGHIŢĂ CEL HARNIC ŞI GLIGOR, TRÎNDAVUL

A fost odată un om sărac care s—a stins lăsînd în urma lui doi feciori. Şi nu era mai mult de un an între ei, dar se deosebeau ca de la cer la pămînt. Cel mai tînăr era harnic ca o albină, celălalt un trîndav, cum nu mai găseai un altul.

Înainte de a muri, omul nostru îşi chemă copiii şi le zise :

—Toată viaţa am fost un nevolnic că am bolit mai mult decît am putut lucra. Nu las după mine mare lucru, dar sînt mulţumit că v—am putut creşte pe voi. V—aţi făcut mari şi sînteţi sănătoşi. Nădăjduiesc că o să aveţi mai mult noroc decît mine. Dar, să nu uitaţi că norocul este de partea celui harnic. Trîndăvia vă va pierde, mai zise el, aruncînd o ultimă privire către fiul său cel mare.

Şi aşa rămaseră cei doi fraţi singuri. Toată averea lor era un bordei, ca vai de el, cîteva oi şi ceva bănet.

Băiatul cel tînăr, căruia îi zicea Gheorghiţă, pleca dimineaţa cu oile la păscut iar cînd se întorcea acasă, seara, căra apă şi tăia lemne pentru foc. Tot el pregătea mîncarea şi mai deretica prin casă. Fratele mai mare, Gligor, sta toată ziua întins şi lenevea.

Într—o seară, tocmai cînd Gheorghiţă punea masa, se auzi o bătaie în uşă şi în faţa lor apăru o femeie, bătrînă foc, dar vioaie şi cu o căutătură foarte blîndă.

—Eu sînt Sfînta Muncă şi m—a prins întunericul pe aici. Nu vreţi să mă adăpostiţi peste noapte, să mă mai odihnesc puţin la voi ?

Fratele cel mare nu zise nimic. Îi răspunse Gheorghiţă :

—Fii binevenită, măicuţă, că s—o găsi şi pentru dumneata un locşor în casă.

Se aşezară la masă, apoi se culcară, care unde putu. A doua zi se treziră fraţii, soarele se ridicase deja sus pe bolta cerului. Se uitară atunci în jurul lor şi mai—mai să nu—şi recunoască casa. Bătrîna măturase peste tot, vasele erau spălate, fereastra spălată şi ea. Totul era rînduit şi era o curăţenie precum nu fusese niciodată. Ieşiră fraţii în curte, unde văzură aceeaşi rînduială şi curăţenie. Chiar şi oile erau spălate şi pieptănate.

Sfînta Muncă tocmai se pregătea să plece.

—Eu mă duc, copiii mei, si vă poftesc spor la muncă. Să munciţi cu drag, că numai aşa vă veţi pricopsi. Şi chiar de dă o năpastă peste voi, munciţi mai departe, că munca—i sfînta şi aduce numai bucurii.

Nici nu plecă bine bătrîna că văzură fraţii sosind o călească, trasă de două bivoliţe. În caleaşca era Măria—Sa Lenea. Şi era grasă dumneaei şi răsufla tare cu greu. Măria—Sa îi privi în scîrbă, se mai uită în jurul ei şi spuse :

—Aici staţi voi, în sărăcia asta ? Strîmți la minte mai sînteţi ! Puteţi să trudiţi toată viaţa aici, că tot calici veți rămîne. De ce nu mergeţi în lume să vă aflaţi norocul, că tineri sînteţi şi voinici ?

Cînd o auzi vorbind aşa, Gheorghiţă îşi luă mioarele şi merse cu ele la păscut. Iar seara, cînd se întoarse, Măria—Sa Lenea era de—acum plecată. Fratele său îl aştepta cu nerăbdare.

—Măi Gheorghiţă, eu voi pleca în lume să—mi încerc norocul. Nu vrei să vii cu mine ?

Dar Gheorghiţă nu vru să meargă. Nu îl răbda inima să părăsească bruma de avere moştenită de Ia părinţi. Fratele mai mare îi lăsă bordeiul şi oile, iar el luă numai bănetul. Şi îi spuse atunci :

—Să ne facem legămînt ca peste zece ani să ne întîlnim din nou şi să împărţim tot ce am agonisit. Că, poate unul o avea noroc, iar altul ba.

Făcură în grabă legămîntul şi a doua zi de dimineaţă Gligor plecă în lume. Banii îi avea puşi la brîu, iar în spate avea o desagă cu un boţ de mămăligă şi un crîmpei de brînză sărată.

Şi cum mergea el aşa pe drum de ţară, numai că ajunge din urmă un moşneag. Departe în faţă se vedea un oraş mare.

—Unde mergi, copilul meu, aşa grăbit ? îl întrebă bătrînul.

—Iacă, mă duc la oraş să—mi încerc norocul, răspunse acesta dînd să treacă mai departe.

Moşul îi făcu atunci semn să se oprească.

—Dacă te duci la oraş, fă—mi şi mie oleacă de bine. Ţine aici o pungă cu galbeni şi du—o nepotului meu, care o aşteaptă să—şi cumpere casă. Că eu îs bătrîn şi m—aş întoarce mai repede acasă.

Moşul nu era altcineva decît un jude care punea Ia încercare cinstea drumeţilor care mergeau la oraş. El îi dădu toate desluşirile de care avea nevoie, iar feciorul nostru plecă mai departe. Cînd ajunse în oraş, ce credeţi că făcu ? îşi cumpără el casă cu banii moşului iar din ce i—a mai rămas începu să dea cu împrumut la nevoiaşi şi lua dobîndă mare. Şi astfel ajunse Gligor un cămătar vestit şi se înavuţi repede. Dar, pe măsură ce se scălda în bani, tot mai ticălos se făcea. Cînd nu îşi primea banii înapoi la vreme punea oamenii să—şi vîndă vitele, sau îi scotea din casă, fără să—i pese de le rămîneau copiii pe drumuri. Nu vroia să păsuiască pe nimeni. Mai bine îi nenorocea. În curînd îşi făcu un conac mare, în care huzurea cît era ziua de lungă. Şi continua să se zgîrcească de i se duse vestea de hrăpăreţ şi de cărpănos ce era.

În vremea asta Gheorghiţă muncea la gospodăria părintească şi nu se poate spune că nu trăgea folos. În primul an, din banii pe care îi luă pe brînza şi pe lîna de la oiţele lui, îşi cumpără o purcică. Anul următor crescură purceii și cînd se faruri mari îi vîndu şi—şi cumpără un vițel. Și aşa, din an în an. creştea mica lui gospodărie. Apoi s—a însoţit şi munca se făcu şi mai cu spor, că erau doi care lucrau acuma. Veniră si copiii și îşi făcu o casă nouă, cu mai multe încăperi. Și era numai voie bună şi mulţumire, ca în orice gospodărie care creşte şi înfloreşte.

Dar iată că deodată, ca din senin. Începură nenorocirile să cadă asupra lor. Veni o secetă mare si nu se făcură bucatele, dădu o molimă între animale şi—i muriră toate vitele și, pe deasupra, îi luă foc şi casa. Și aşa, de pe o zi pe alta, se trezi mai calic de cum fusese înainte. Nu—i mai rămăsese decît bordeiul. Totul trebuia luat acum de la început.

—Măi bărbate, ce—ar fi să te duci Ia oraş să ceri ajutor de la frăţine—tău ? Doar se aude că a ajuns boier mare ?

Şi aşa plecă Gheorghiţă după ajutor. Luă un cal cu împrumut, ca să poată ajunge mai repede, şi o porni la drum. Merse el cît merse şi iată că îi ieşi în cale un moşneag care îi dete nişte bani să îi ducă la un nepot de—al său, în oraş. Duse mai întîi aceşti bani şi, către seară, ajunse la conacul fratelui său. Dar acesta îl puse să doarmă peste noapte cu servitorii şi nu stătu de vorbă cu el decît a doua zi dimineaţă.

—Eu aş vrea să te ajut, îi zise el, dar, vezi, n—au trecut nici nouă ani de cînd ne—am despărţit. Şi legămîntul nostru spune ca să ne împărţim avuţia abia după zece ani. Pînă atunci, om mai vedea noi ce o fi.
—Bine, frate, zise Gheorghiţă, dar dă—mi măcar niscai bucate că stau copiii flămînzi acasă.
—Ţi—oi da şi asta, în schimbul calului. Vrei aşa?
Vru, nu vru, pînă la urmă plecă Gheorghiţă înapoi pe jos, dar cu o desagă plină de bucate în spinare. Ca să scurteze drumul, o luă peste munte. Şi mergînd aşa, iată că trece pe lîngă un pom Ia umbra căruia stăteau doi tineri care păreau tare necăjiţi.
—Bună vreme, oameni buni, dar de ce sînteţi aşa de amărîţi ?
—Sîntem flămînzi, cumetre, şi ne amărîm că nu am găsit de lucru la oraş. Ne întoarcem acasă cu mîna goală.
Gheorghiţă se opri şi le dădu de mîncare. În timp ce aceştia înfulecau bucatele, le povesti şi el păţania cu fratele său mai mare. Apoi o porniră tustrei şi începură să urce coasta muntelui. Şi cum treceau printr—o rarişte de brazi, numai că Ie iese înainte un zmeu.
—Unde mergeţi, oameni buni, şi de ce sînteţi aşa de perpeliţi ? întrebă zmeul.
—Mergem către casă, că n—am avut noroc la oraş, răspunse Gheorghiţă.
Atunci zmeul le arătă o pungă mare de bani şi le zise :
—Uitaţi—vă aici sînt numai galbeni. Dacă îi vreţi, trebuie să vă luaţi cu mine la trîntă şi care m—o învinge, va avea punga.
Voinicii noştri primiră fără să stea prea mult pe gînduri. Şi se luă unul dintre ei, care părea mai în putere, la trîntă cu zmeul, dar nu izbuti să—l pună jos. Încercă şi al doilea, dar tot zmeul cîştigă. Veni rîndul lui Gheorghiţă. Lui, nu i—a scăpat din ochi că zmeul îi prindea de jos, ca să îi poată ridica sus şi trînti mai uşor. Şi cînd se apropie zmeul de el, voinicul nostru se aplecă mai repede şi—l prinse de deasupra genunchilor, îi ridică sus, îl învîrti o dată şi cînd trînti cu el de pămînt pîrîiră oasele zmeului, de credeai că praful se alege de el.

Se ridică cu greu zmeul şi începu să—şi pipăie mădularele. Apoi îi dete punga lui Gheorghiţă şi pleca cu coada intre picioare. În pungă erau galbeni mici şi unul singur mare, bătut în nestemate. Gheorghiţă împărţi toţi banii frăţeşte, dar cînd ajunse la galbenul cel mare, nu prea ştia ce să facă. Atunci, ceilalţi doi şoptiră ceva între ei, apoi unul zise :

—Ţine pentru dumneata galbenul cel mare, că aşa—i mai drept doar nu noi am învins zmeul.

Fîrtaţii noştri porniră apoi mai departe. Deasupra brazilor drumul o lua sub creasta muntelui şi trecea pe lîngă o prăpastie adîncă. După ce trecură muntele, se despărţiră şi o apucară care încotro îi era casa.

Ajuns la ai săi, Gheorghiţă îşi cumpără din banii zmeului vite şi clădi o casă mare şi mai frumoasă decît cea care a ars. Şi iar era voie bună şi mulţumire că acum le mergeau din nou toate în plin.

Dar, iată că nenorocirea se abătu şi asupra fratelui său mai mare. Se porni un cutremur de pămînt şi se dărîmă conacul, apoi veni o ploaie mare de se făcu totul una cu pămîntul. Abia a avut vreme să iasă afară din casă, şi cu atît a rămas, cu ce era pe el. Şi aşa ajunse boierul nostru mai golan de cît era cînd a plecat de acasă. Toată vremea suduia, dar ce altceva putea face ? Se hotărî să meargă pînă la fratele său, că nu avea pe altcineva de unde să ceară ajutor. Doar în oraş îşi făcuse numai vrăjmaşi.

O luă şi el peste munte, căci drumul era mai scurt. Şi cum mergea el aşa, trecu pe lîngă un pom la umbra căruia se odihneau doi boieri, scăpătaţi ca şi el. Abia acum că au ajuns la sapă de lemn îşi aduseseră şi ei aminte că aveau ceva neamuri la ţară. A stat de vorbă cu ei, apoi au plecat împreună mai departe, dar se pîndeau unul pe altul şi mîncau pe furiş, ca să nu se vadă ce bagă în gură fiecare.

Şi cum mergeau ei, iată că ajunseră la rariştea de brazi, pe unde trecuse şi Gheorghiţă, şi iată că le ieşi şi lor în cale zmeul cu punga de bani în mînă. Dar nu vrură să se ia la trîntă cu el, că le era frică. Şi ce credeţi că făcură atunci ? Se luară după zmeu, ca să—i fure banii. îl văzură cum îi ascunde sub o piatră. Aşteptară puţin ca să se depărteze, luară banii şi fugiră pe coastă în sus. Apoi se opriră să—i împartă, dar cînd văzură galbenul cel mare începură să se bată între ei, că fiecare vroia să îl aibă.

În vremea asta se lăsase seara. Boierii noştri hotărîră să mai aştepte cu împărţeala pînă dimineaţă. Au pus banii înapoi în pungă şi au aşezat—o pe un buştean, aşa ca să poată fi văzută din toate părţile. De, nu prea aveau încredere unul într—altul. Fiecare cugeta cum să scape de ceilalţi doi şi să fure punga. Cînd Gligor crezu că au adormit, luă un bolovan în mînă şi porni să le facă de petrecanie. Luna se ridicase pe cer şi răspîndea o lumină argintie. Şi aşa, tîrîş ca o sălbăticiune, se duse pînă la cel mai apropiat de el şi dădu să—l lovească în moalele capului. Dar acesta se mişcă şi Gligor nu—l putu răpune dintr—o lovitură.

—Valeu, mă omoară tîlharul! . . .

Atîta putu să strige, că Gligor îl prinse de gît şi începu să strîngă. Scăpă de cîteva ori, din strînsoare, dar Gligor era mai tînăr şi mai în putere şi, pînă la urmă, îşi dădu duhul boierul, gîtuit mişeleşte.

Cînd văzu ce se întîmplă, celălalt boier sări ca ars, puse mîna pe pungă şi o luă în grabă pe coastă în sus.

După ce sfîrşi cu primul dintre boieri, Gligor se porni după al doilea, să nu piardă banii. Mergea cu băgare de seamă, că se mai împiedica în cioturi şi în rădăcinile copacilor. Dar cel de deasupra înainta şi mai cu trudă, ţinînd greutatea de bănet în braţe. Păreau două fiare care se urmăresc. Unul se uita înapoi cu groază, dar nu vroia să dea drumul pungii, celălalt se apropia din ce în ce mai mult, fără să slăbească din vedere prada.

De îndată ce ajunse pe drumul ce trecea pe lîngă prăpastie, fugarul trebui să încetinească pasul. Şi aici avu loc deznodămîntul. Tocmai cînd se uita înapoi să vadă unde era cel care îl urmărea, se poticni de o piatră şi căzu, alunecînd spre marginea rîpei. Ar fi putut să se mîntuie dacă ar fi dat drumul pungii, dar el se lăsă mai bine tras în afundătură decît să se despartă de bănet. Mai bine mort, dar cu galbenii în braţe. Gligor rămase singur pe marginea prăpastiei, fără o leţcaie, trăgîndu—şi din greu răsuflarea... Iar, nu departe de acolo, de după o stîncă, se uita pe furiş zmeul şi rînjea în silă.

Ostenit din cale afară, cu hainele rupte pe el şi lihnit de foame, Gligor ajunse la fratele său mai mic. Cînd îl văzu, Gheorghiţă se bucură din tot sufletul, îi dădu haine curate şi îl ospăta din belşug. Apoi îl aşeză în cea mai frumoasă încăpere din casă, să se odihnească. Că aşa se cuvine, cugeta el, să—ţi cinsteşti fratele.

Şi se puse din nou Gligor al nostru pe *trîntorie.* Toată ziua sta întins, ca grăsunul în mocirlă. Nu se scula decît să mănînce, dar să dea şi el un pic de ajutor, ferit—a sfîntul ! Aşa treceau zilele, săptămînile şi lunile, pînă într—o zi cînd Gligor îşi chemă fratele şi îi zise :

—Măi Gheorghiţă, au trecut zece ani de cînd cu legămîntul nostru. Eu aş zice să—mi dai jumătate din avere, care mi se cuvine, în bani, că aş vrea să plec din nou în lume.

Nu—i prea venea la socoteală lui Gheorghiţă să—i dea, aşa plocon, jumătate din avere. Femeii lui, şi mai puţin.

—Măi bărbate, zise ea, cînd ai fost tu după ajutor nici n—a vrut să te primească în casă. Iar tu, toată ziua îl ospătezi şi mai vrei să iei avuţia de la copii şi să i—o dai lui ?!

—N—am încotro, nevastă, că legămîntu—i legămînt.

După ce făcură socotelile, într—o bună dimineaţă, Gligor o porni din nou la drum, aşa cum o făcuse cu zece ani înainte. Numai că acum avea o pungă doldora de bani, de care grijea ca de ochii din cap. Şi merse el ce merse, pînă ajunse din nou la marginea oraşului, pe unde trecuse şi atunci. Dar, cînd se uită mai bine, ce să vadă, aici îl aştepta un moşneag cu o bîtă groasă în mină. Gligor se opri speriat căci recunoscu pe dată moşneagul căruia îi furase banii.

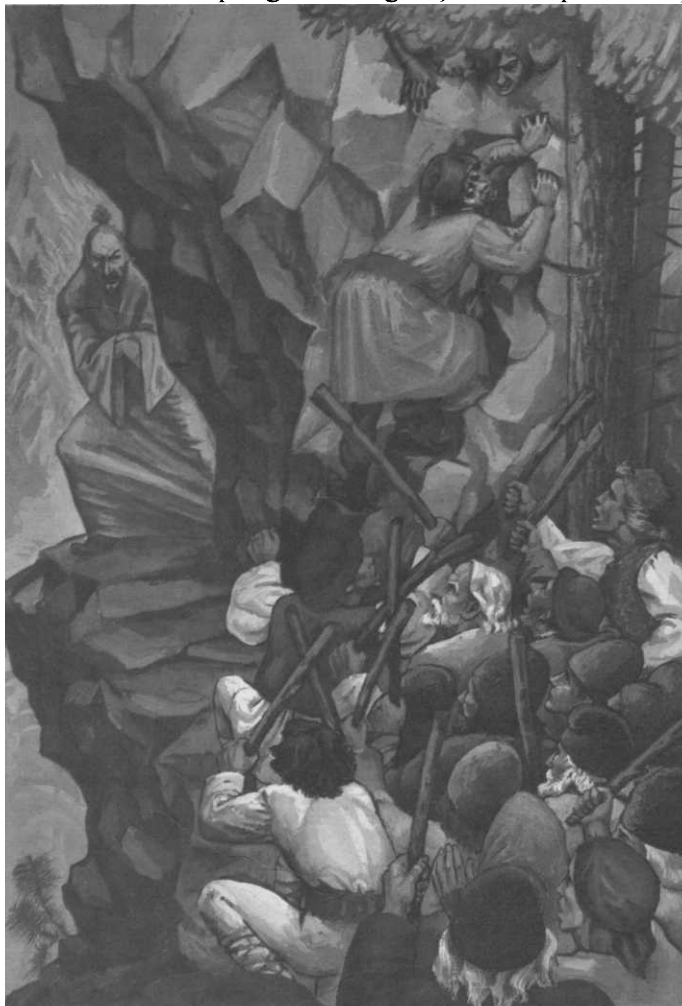
—Dă banii înapoi, tîlharule, şi hai la judecată ! îi strigă moşneagul.

Cum să dea el bunătate de bănet. Nici nu—i trecea prin minte aşa ceva. O luă repede la dreapta şi făcu un mare ocol ca să intre în oraş prin altă parte. Dar acolo îl aştepta o gloată mare şi pestriţă. Erau şi tineri şi bătrîni, femei şi copii, zdrenţuroşi şi peticiţi, dar toţi cu cîte o bîtă mare în mînă.

—Dă banii înapoi, tîlharule ! striga gloata. Dă banii înapoi...

—Cînd se uită mai cu băgare de seamă, nu—i fu greu să—i recunoască. Erau bieţii oameni pe care îi jăcmănise ca el să se căpătuiască. Ce să facă, încotro s—o ia ? O luă repede către munte, pe unde mai

călcase odată. Iar punga o strîngea şi mai cu putere la piept.

În urma lui se puse în mişcare toată gloata, pe care o conducea bătrînul jude.

—Dă banii înapoi, tîlharule ! continuau să strige cu toţii în cor.

Cînd întoarse capul ca să vadă dacă se ţin după el, cei din mulţime continuau să strige şi ridicau ciomegele, iar cînd iuţi pasul, porni şi gloata mai repede, începu atunci să fugă cuprins de spaimă. Dar şi mulţimea gonea.

Ajuns la poalele muntelui, începu să urce coasta, dar îi venea greu. Era numai o apă şi rusufla ca din cimpoi. Din cînd în cînd se mai poticnea, de ostenit ce era, dar se scula repede şi se silea din răsputeri să meargă mai departe. Trecu, ca vai de el, prin rariştea de brazi şi ajunse la drumul ce ducea pe lingă prăpastie. Şi aici, iată că văzu, chiar în mijlocul drumului, zmeul, cu o bîtă în mînă şi el.

—Dă punga înapoi, tîlharule ! strigă acesta ridicînd bîta.

Dădu atunci să fugă îndărăt, dar de acolo veneau nevoiaşii şi calicii. Păreau o adevărată oaste de răzvrătiţi, conduşi de moşneag. Era acum încolţit din toate părţile. Nu mai avea nici o scăpare, nenorocitul de el. Dîndu—şi seama că—i vai de el, începu să strige, ca ieşit din minţi :

—Sînt banii mei, nu vreau să—i dau. Sînt toţi ai mei. . .

Şi striga întruna, ca un smintit. Apoi făcu o ultimă încercare de a scăpa. Se hotărî să urce pieptiş peretele de stîncă care străjuia drumul de cealaltă parte a prăpastiei. Pentru a fi mai slobod în mişcări, el prinse băierile pungii în gură şi începu să se caţere ca pe un zid. Urca din greu zdrelindu—şi genunchii, însîngerîndu—şi mîinile. Inima—i bătea să se spargă în piept.

Deodată, se opri cu ochii îngroziţi, în faţa lui au răsărit, ca dintr—un mormînt, două arătări, ca doi strigoi. Erau cei doi boieri pe care îi prăpădise, ca să—i rămînă lui punga zmeului.

—Dă galbenii înapoi, ucigaşule ! . . . Aşa se înspăimîntă atunci, încît scăpă punga cu bani, care începu să se rostogolească în jos. Gligor se aruncă după ea, ca o fiară după pradă, şi reuşi să o prindă cu o mînă. Cu cealaltă încerca să se prindă de cîte un colţ de stîncă. Dar piatra, pe unde o apuca, unde se rupea, şi el aluneca mai jos. Punga se făcea tot mai grea şi îl trăgea către prăpastie.

Şi cum aluneca el aşa în jos, iată că o vede într—o parte pe Sfînta Muncă care îi întindea mîna. Dar el

nu vru ajutorul ei. Uitîndu—se de cealaltă parte, o văzu pe Măria—Sa Lenea, care îl privea în batjocură. Aici nădăjdui el să găsească scăpare, dar ea întoarse capul în altă parte, ca şi cînd nu l—ar fi cunoscut.

Strigătele vuiau acum din toate părţile.

—Dă banii înapoi! . . . Dă banii înapoi. . .

Tot rostogolindu—se, iată—l din nou pe drum, la marginea prăpastiei. Punga se făcuse mare cît un sac. Erau într—însa şi banii zmeului, şi ai lui Gheorghiţă, şi toţi banii luaţi de Ia nevoiaşi. Dar, deşi drumul nu era înclinat, sacul continua să alunece, de—a curmezişul lui, către prăpastie.

Strigătele vuiau întruna, iar el stătea ca un hăbăuc neştiind ce să facă. Gloata se apropia de el şi fiecare avea acum cîte o sabie în mînă. De cealaltă parte venea zmeul, de sus cei doi boieri, cu săbii în mînă şi ei. Iar săbiile, toate, îşi îndreptau ascuţişul spre el, cel osîndit.

Sacul cu bani ajunse la marginea prăpastiei, gata să alunece în gol. Atunci Gligor îl prinse în braţe şi încercă, din toate puterile, să—l ţină sus. Dar sacul căzu în prăpastie, trăgîndu—l după el şi pe hapsîn.

Şi aşa sfîrşi Gligor în afundătura rîpei, cu sacul de bani lingă el, în vreme ce Gheorghiţă îşi vedea de treburile gospodăriei şi de cei ai casei. Chibzuit şi harnic cum era, avea spor la toate. Iar timpul trecea, pe nesimţite, numai că el era mereu cu gîndul la fratele său. Nădăjduia că îşi va face de—acum şi el un rost în viaţă, doar erau fraţi buni, de la acelaşi tată.

De unde să ştie Gheorghiţă care fusese sfîrşitul lui Gligor ? Vestea cea rea nu a ajuns niciodată pînă la el. Şi a fost mai bine să fie aşa, ca nimic să nu—i umbrească zilele senine pe care i le—a hărăzit munca şi destoinicia lui. Iar eu încălecai pe—o şea Şi vă spusei povestea mea. ca să vă arăt că banul îl poate strica pe om, iar pofta de cîştig şi trîndăvia, chiar duce la pieire.

COMOARA DIN PEŞTERĂ

A fost odată un flăcău, voinic şi arătos, pe nume Rusalin, care a rămas de mic copil orfan de amîndoi părinţi. A fost crescut cu multă trudă de o bunică pe care o avea foarte dragă. Bătrîna i—a însufleţit copilăria istorisindu—i tot felul de poveşti, ba cu zmei şi cu balauri, ba cu uriaşi, ba cu peşteri pline de comori. Ajuns mare, fi plăcea să bată drumurile, să cutreiere pădurile, să se caţere pe crestele munţilor. Numai seara venea acasă. Şi cum umbla el aşa, năimii, cit era ziulica de mare, a ajuns să cunoască multă lume de prin împrejurimi.

Într—o zi, bunica se îmbolnăvi. În ultima vreme era din ce în ce mai ostenită şi slăbise mult sub povara anilor. Apoi, simţi că i se zgîrceşte inima şi căzu la pat. Picioarele au început să i se umfle şi răsufla tot mai greu. O îngrijea Rusalin, cum putea el mai bine, dar fără prea mult folos. Bătrîna mergea din zi în zi mai rău. Umflăturile de la picioare s—au urcat pînă la coşul pieptului şi nu mai primea aer. Văzînd că nu—i poate fi de folos, Rusalin plecă după ajutor. Dar, prin meleagurile acelea nu erau nici tămăduitori, nici doftoroaie. Cînd se întoarse acasă, după căutări zadarnice, bunica închise ochii pentru totdeauna.

Şi a rămas Rusalin singur, descumpănit şi întristat foarte. Stătea întins mai toată ziua şi visa, tot cu gîndul la poveştile din copilărie. Într—o seară o văzu în vis pe bunicuţă, care îi spunea :

—N—am putut să—mi iau rămas bun de la tine, Rusalin şi să—ţi spun o vorbă înainte de a închide ochii.

Dacă te gîndeşti să pleci vreodată după comori, apăi numai la peştera de la cascadă să te duci, că doar acolo o să găseşti ceva ce îţi va fi de folos. Rămîi cu bine şi să ai noroc în viaţă.

Atîta fu de ajuns şi într—o bună zi Rusalin se aşternu drumului. Nu luă cu el decît o traistă, cu ceva de—ale gurii şi un baltag, pe care se sprijinea, dar care era singura lui armă. Porni prin pădurea ce începea nu departe de căsuţa lor şi merse el ce merse, pînă ajunse într—un luminiş. Aici iarba era măruntă si deasă, presărată cu flori. Dar, ceea ce i—a plăcut mai mult, erau nişte ciuperci înalte, cu tulpina subţire şi cu o pălărie largă, de culoare roşietică, cu puncte de felurite culori. Tare erau frumoase aceste ciuperci! Prin pădure mai văzuse el ciuperci albe şi bureţi gălbiori, dar nu i—au stîrnit pofta de mîncare ca aceste ciuperci domneşti.

Hei, cînd îi omul pofticios, nu stă mult ne gînduri. Se puse pe căutate Rusalin şi găsi o piatră, cît o plită de largă, pe care o aşeză în mijlocul luminişului. Apoi adună vreascuri şi făcu un foc bun în jurul ei. Pînă au ars vreascurile a adunat ciuperci, după care a dat jăratecul la o parte, le—a aşezat pe piatra încinsă şi a aşteptat sa se prăjească. Si s—a pus pe mîncate flăcăul nostru de—ţi era mai mare dragul să te uiţi la el.

După scurtă vreme se ridică, gata să—şi ia calea în picioare. Îşi dădu seama însă, de îndată, că nu—i a bine. I s—au împăinjenit ochii, sudori reci au început să—i curgă pe frunte şi simţi că îl apucă ameţeala. Se întinse repede în iarbă şi închise ochii. Şi atunci simţi un gol în stomac, după care veniră durerile, în chip de junghiuri. Părea că cineva îi răsuceşte măruntaiele şi dă să i le smulgă. Apoi durerile încetară, dar el continua să geamă. După cîteva clipe reveniră junghiurile mai chinuitoare. S—a făcut ghem şi apăsa cu amîndouă mîinile pe pîntece. Simţea că se pierde. I se păru atunci că cineva se mişcă lîngă el. Deschise ochii şi văzu o femeie tînără şi frumoasă, înveşmîntată într—o haină lungă de mătase.

—Sînt Zîna Florilor şi ţi—am adus o fiertură din ierburi de leac ca să te faci bine.

Îi trecu o mînă pe sub cap şi îi ajută să înghită din fiertură. Mîna zînei era rece ca gheaţa, dar fiertura era caldă şi după cîteva înghiţituri se simţi mai bine, apoi durerile încetară de tot.

—Să fii cu băgare de seamă altă dată şi să nu te lăcomeşti Ia ciuperci domneşti. Nu tot ce—i frumos este şi bun. Acum odihneşte—te un pic îi mai zise zîna.

Rusalin aţipi, dar cînd se trezi zîna era încă lîngă el.

—Îţi mulţumesc că m—ai mîntuit de la pieire. Cum aş putea şi eu să te ajut ?

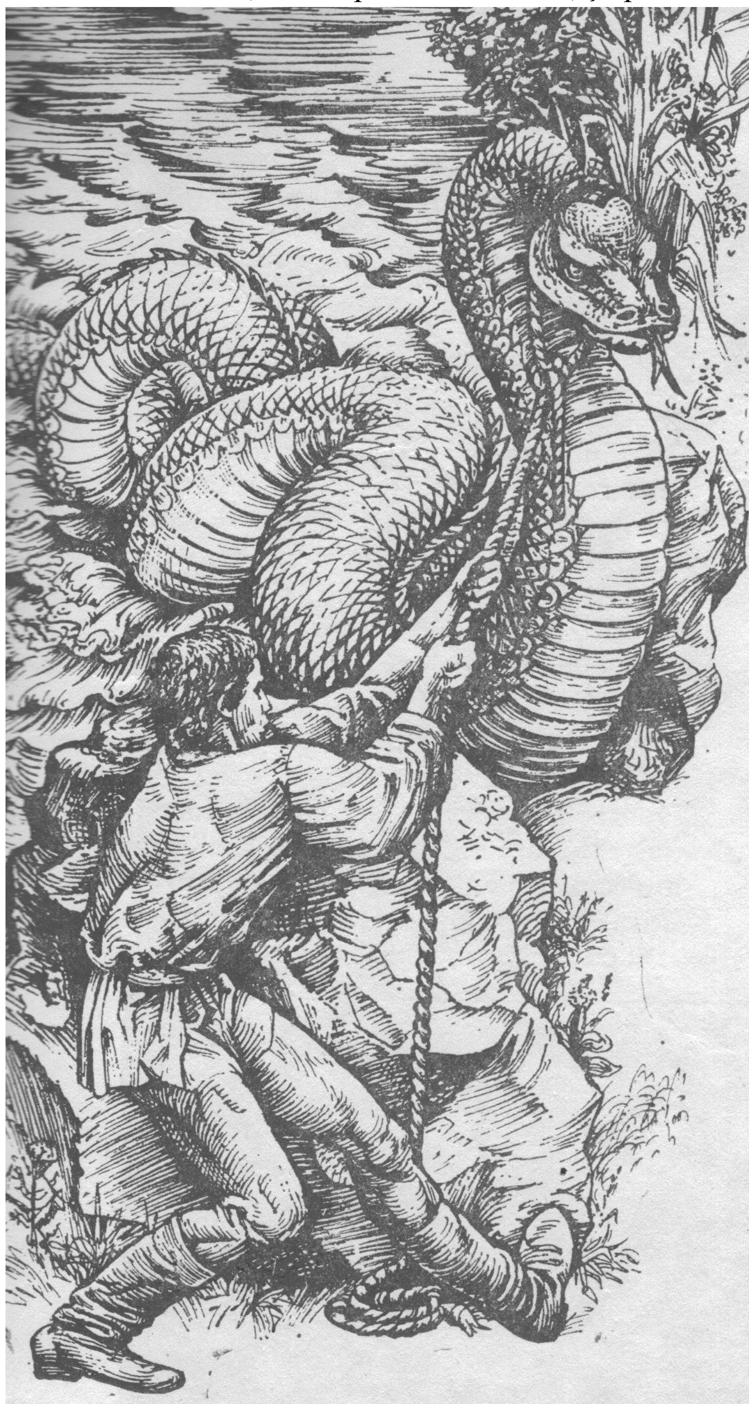
—De ajutat ai putea să ne ajuţi, cum nu, îi întoarse vorba zîna.

Şi atunci zîna îi povesti pe îndelete că ceva mai departe de unde erau, într—o poiană frumoasă, se afla un lac cu apa limpede ca de izvor, unde mergeau rinele să se scalde. Dar, de la o vreme se aciuise acolo un şarpe, cît un balaur de mare, şi nici o vietate nu se mai putea apropia de lac.

După ce îi povesti ce necazuri le pricinuia şarpele, merseră împreună pînă la marginea poienii, de unde se vedea bine lacul.

—Vezi acolo cele două pietre mari, aşezate una lîngă alta ? Prin despărţitura dintre ele îşi face loc şarpele în fiecare zi către nămiaza şi se strecoară in poiană, unde se aşază la soare şi stă acolo încolăcit pînă către

seară, cînd se bagă din nou în lac. Acuma, că începe să se întunece, şarpele doarme în apă.

Stătu un pic pe gînduri Rusalin, apoi ceru zînei să îi aducă o funie lungă, cu un ochi la capăt. Cum venea noaptea, zîna plecă, flăcăul nostru se culcă şi, obosit cum era, adormi repede.

A doua zi dimineaţa zîna era din nou lîngă el, cu o funie din fire de cînepă răsucite. Rusalin făcu un laţ la capătul funiei şi merse pînă lîngă cele două pietre, aşeză laţul în dreptul deschizăturii şi îl sprijini cu două beţişoare ca să stea deschis. Apoi se duse cu capătul funiei pînă la cel mai apropiat copac, întinse funia şi o legă bine de trunchiul lui. După aceea se puse pe aşteptare. Şi aşteptă ce aşteptă, pînă în amiaza mare cînd şarpele ieşi să se prăjească la soare. De îndată ce capul şarpelui trecu prin laţ, Rusalin smuci funia şi laţul se strînse în jurul gîtului. Şarpele se strecură cu tot trupul în poiană, se zbătea din ce în ce mai tare, dar laţul se strîngea şi mai mult, tăindu—i răsuflarea. Atîta aştepta Rusalin. Luă baltagul şi alergă pînă lîngă jivină şi îi zdrobi ţeasta cu capătul toporului. Îi mulţumi zîna, îi mulţumiră şi celelalte zîne, care au apărut ca din senin. Au încercat să—l hotărască pe flăcău să mai rămînă între ele, dar el era grăbit nevoie mare.

—Nu ştiţi unde e peştera de lîngă cascadă ? întrebă el.

—Nu ştim de nici o peşteră, răspunseră zînele. Dar acolo la poalele munţilor pe care îi vezi în zare, se

găseşte o cascadă şi pe acolo trebuie să fie şi peştera pe care o cauţi.

Flăcăul nostru plecă mai departe. Si merse el ce merse, pînă ajunse la un colnic, în mijlocul căruia se află un cireş înalt, încărcat cu fructe. Se opri lîngă el dar nu putea ajunge pînă la cireşe. Atunci încercă să se urce în copac. Dar înainte de a se apuca de o creangă, alunecă si căzu ne braţul stîng. Simţi o durere de parcă i—ar fi înfipt cineva un cuţit în umăr. Nu îşi mai putea folosi braţul si orice mişcare era foarte dureroasă. Ce altceva putea face decît să—şi sprijine cu mîna sănătoasă braţul scrîntit. Devenise, dintr—o dată, schilav.

Într—aceea, iată că dintre arbori îsi făcu apariţia în colnic un solomonar bătrîn.

—Sînt un căutător în stele, care pot vindeca şi învia oamenii. Am venit să—ţi pun osul la loc.

Solomonarul îl culcă lîngă cireş, îi ceru să îmbrăţişeze trunchiul cu braţul sănătos, în timp ce el se apucă să tragă de braţul scrîntit. Se ţinea Rusalin cum putea de trunchiul copacului, încleştîndu—şi dinţii de durere, în vreme ce bătrînul trăgea uşor dar fără întrerupere, pînă ce se auzi o pocnitură. Atunci încetă orice durere, că osul era din nou Ia loc. Se ridică flăcăul şi îşi mişcă braţul, de parcă nu i s—ar fi întîmplat nimic.

—Cum să—ţi mulţumesc unchieşule, pentru binele ce mi—ai făcut ?

—De vrei să—mi ajuţi, ai putea să—mi faci un dram de bine, îi răspunse el, că—s uitat de vreme şi lipsit de ajutor.

Bătrînul solomonar îl luă de mînă şi îl duse nu departe de acolo, într—un luminiş unde, pe o ridicătură de pămînt, se afla ocheanul cu care el căta spre stele. Ocheanul căzuse de pe căpriorul care—l susţinea, pe o piatră, şi se îndoise, de nu se mai vedea prin el. Ocheanul era din argint curat, cu sticle şlefuite la cele două capete. Încercă să—l îndrepte Rusalin, care era mai în putere, dar nu reuşi.

—Cale de cîteva poşte de aici, spre soare—apune se află un făurar vestit care ar putea să—l îndrepte. Nu vrei să îl duci acolo ? întrebă solomonarul.

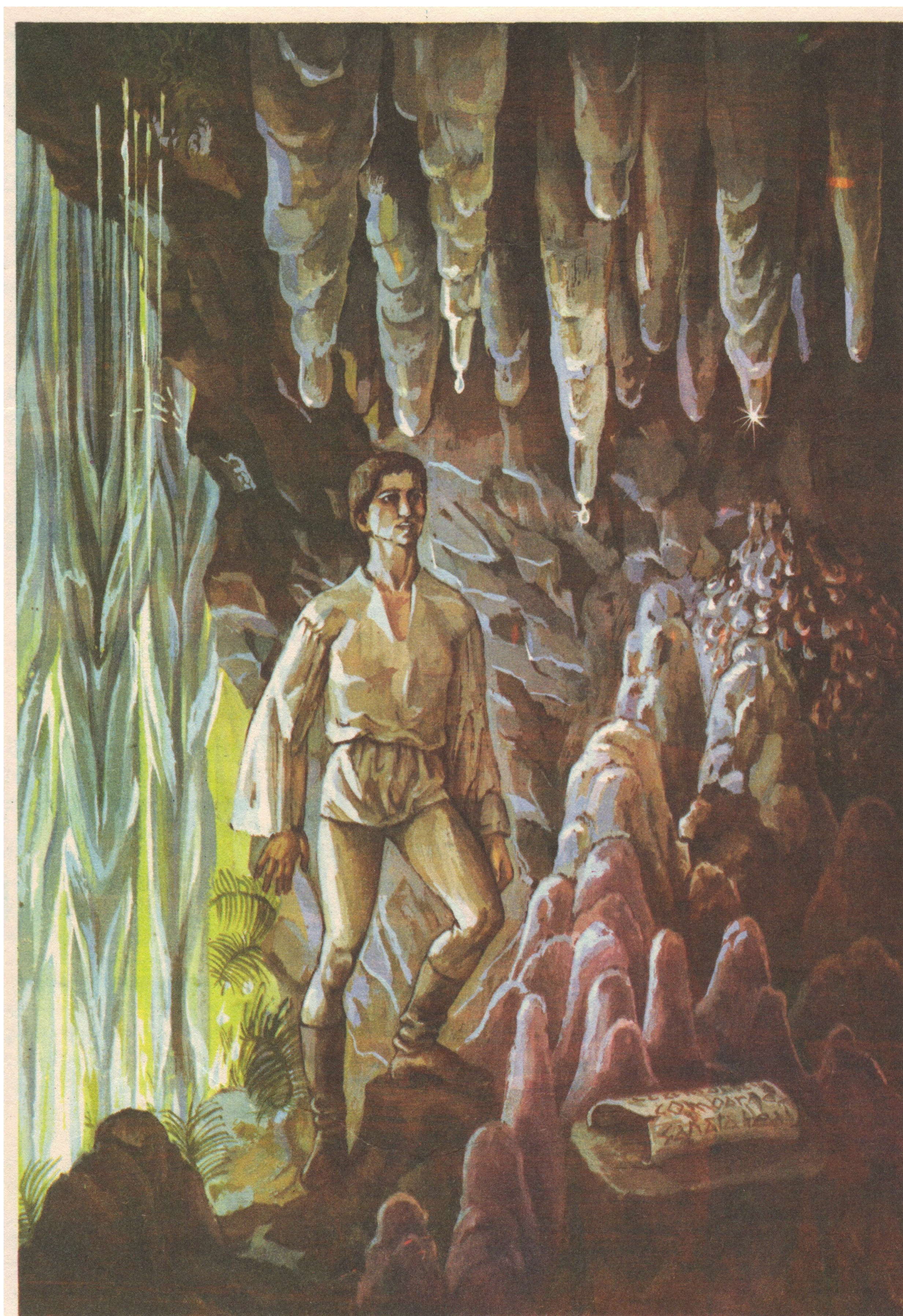
—Cu dragă inimă, răspunse Rusalin, cu gîndul la necazul mare din care abia scăpase.

Porni într—acolo, fără nici o zăbavă. După trei zile de mers ajunse pînă la meşterul făurar. Dar acesta era prins cu alte treburi şi nu avea vreme să dreagă pe loc ocheanul solomonarului. Atunci Rusalin se gîndi să intre ca ajutor la făurar. Nu departe de acolo se deschisese un iarmaroc, care ţinea o săptămînă de zile. Veneau oamenii unii după alţii, şi cu cai Ia potcovit, şi cu roţi de car la ferecat, şi cu alte treburi. Muncea făurarul de dimineaţa pînă seara şi cu mai mult spor acum, căci îl ajuta şi voinicul nostru.

Cînd se sfîrşi iarmarocul, se apucă făurarul de ochean, îl încălzi la foc şi îl îndreptă fără nici o greutate. Apoi, drept mulţumită pentru ajutor, îi dărui lui Rusalin o spadă de oţel cu minerul lucrat cu mult meşteşug.

—Ţine această spadă, poate îţi va fi de ajutor odată.

Rusalin îşi prinse spada la brîu, mulţumi şi plecă să ducă ocheanul înapoi.
Bătrînul solomonar îl aştepta cu nerăbdare şi ochii îi erau plini de lacrimi cînd îşi revăzu unealta care îi era atît de dragă. Flăcăul nostru ciopli cu baltagul lemne proaspete, refăcu căpriorul, iar ocheanul îl aşeză chiar unde venea ochiul bătrînului, uite—aşa, să se poată uita în voie la stele. Să lăsa seara şi se făcu întuneric.
—Stai un pic să văd în stele cam ce te aşteaptă de aici încolo.
Se uită bătrînul în ochean, vreme mai lungă, după care îi spuse :
—Cînd ai să ieşi din pădure, la poalele munţilor, vei trece peste un rîu care desparte ţara noastră de ţara vecină. Vei merge apoi mai departe, cale de cîteva zile, pînă vei ajunge la o cascadă. În spatele ei este ascunsă peştera, de care se vede că nu ştie nimeni. Căderea de apă nu mă lasă să văd ce—i în peşteră şi nu ştiu ce se găseşte înăuntru. Vreau să—ţi mai spun că nu departe de acolo se află un vraci în vîrstă, care trăieşte singur şi care ţi—ar putea fi de folos. Du—te cu bine copilul meu şi îţi doresc să nu ai necazuri de acum înainte, mai zise bătrînul solomonar.

Rusalin a purces din nou la drum şi merse mai departe, aşa cum l—a îndrumat solomonarul. Cum mergea el aşa; se tot gîndea la necazurile prin care trecuse. Se mai gîndea şi la ce avea să găsească în peşteră. O comoară, dar ce fel de comoară ? Mergînd aşa, ajunse la rîul care cobora din munţi, spumegînd si şerpuindu—şi braţele printre stînci. Găsi un loc potrivit pe unde a putut trece apa sărind din

stîncă în stîncă.. Şi merse mai departe, cale de încă cîteva zile, pînă zări deasupra cărării pe care o urma o cascadă. Cărăruia l—a dus pînă la pîrîul ce cobora din cascadă de—a lungul căruia începu să urce. Ajuns la cascadă nu văzu nici urmă de peşteră, dar el ştia acum unde să o caute. La una din marginile cascadei găsi un loc pe unde s—a putut strecura în spatele ei. Acolo, ce să vadă ? Pînza de apă care acoperea deschizătura peşterii lăsa să filtreze razele soarelui ; acestea dădeau o lumină albăstruie ce învăluia totul, şi ciucurii de pe pereţi şi stîlpii din piatră albă ce păreau cioplişi în marmură de mîna omului. Totul era ca în vis. O minune, nu alta ! Dar, în peşteră nici urmă de comoară. Uitîndu—se mai bine, zări pe un soclu de piatră, chiar în mijlocul peşterii, un înscris ciudat pe o coajă de mesteacăn. Mai stătu el în peşteră fermecat de ce vedea, dar şi un pic dezamăgit de ce găsise. Un simplu zapis . . .

După ce ieşi la lumina soarelui se uită mai bine la zapis, dar nu pricepu nimic, fiindcă nu ştia să citească. Atunci se gîndi la vraciul pe care trebuia să—l găsească prin apropiere. Coborî pe pîrîu în jos, o luă pe cărăruie şi, nu departe de acolo, mai sus pe creasta muntelui zări sălaşul vraciului. Nu—i fu greu să ajungă acolo.

Vraciul stătea pe prispa casei şi se ridică atunci cînd Rusalin ajunse lîngă el. Era un bătrîn, cu părul bine nins de ani, înalt de statură şi cu o barbă care—i ajungea pînă la piept.

—Bună ziua, bunicule, îi zise Rusalin. Dumneata eşti vraciul de care mi—a vorbit solomonarul din ţara vecină ?

—Da, flăcăule, eu sînt.

—Atunci, ai putea să—mi tălmăceşti ce—i scris pe acest zapis ?

Luă vraciul coaja de mesteacăn în mînă, se uită la ea şi grăi :

—Aici scrie, uite—aşa : ”Cea mai scumpa comoară este sănătatea”.

Se uită vraciul la Rusalin, acesta la bătrîn; fără să—şi spună un cuvînt. Se gîndea bătrînul la cei pe care îi tămăduise de—a lungul unei întregi vieţi, în timp ce Rusalin se gîndea Ia necazurile prin care trecuse. Ce s—ar fi făcut fără ajutorul zînei, sau fără ajutorul solomonarului ? Da, mare lucru sănătatea, cugetau amîndoi, înţelegînd bine tîlcul înscrisului.

într—un tîrziu, glăsui bătrînul vraci :

—M—am retras aici la munte să mă odihnesc, după ce atîţia ani am dat ajutor bolnavilor şi am îngrijit răniţii. Dacă vrei să rămîi lîngă mine, cît îi dori numai, aş putea să te învăţ meşteşugul de a doftorici.

Şi Rusalin rămase pe lîngă bătrînul vraci şi învăţă cam ce trebuie să ştie omul care îşi alege îndeletnicirea de tămăduitor. A învăţat că sînt atîtea şi atîtea ierburi şi buruieni cu care pot fi lecuiţi cei betegi, că sînt rădăcini care pot fi folosite, că scoarţa unor copaci vindecă boli, dar mai cu seamă învăţă că sînt tot felul de flori şi fructe cu care pot fi însănătoşiţi bolnavii. A ajuns să ştie cînd să folosească ierburile de răchitan, de volbură sau de sulfină, frunzele de păpădie sau de izmă creaţă, rădăcinile de cicoare sau de brusture, coaja de salcie ori de stejar, mugurii de plop sau de pin, florile de muşeţel, de salcîm sau de soc, fructele de afin, măceş sau ienupăr. El ştia acum ce să dea unuia care avea bai cu inima, care pătimea cu stomacul, pe care îl seca ficatul, sau în caz de alte beteşuguri. Ştia să facă fierturi şi prafuri de lecuit bolile şi alifii de oblojit rănile. Pe lîngă toate acestea a mai învăţat a deosebi ciupercile veninoase de cele cu care se poate hrăni omul şi a recunoaşte buruienile otrăvitoare, ca aliorul, degeţelul, mătrăguna, doamna—mare, umbra—nopţii şi multe altele.

Dar bătrînul vraci nu s—a mulţumit cu atîta. L—a învăţat şi să scrie şi să citească. Buchisea cu greu la început, însă învăţa cu drag şi cu mult spor, că era băiat isteţ. Bătrînul îşi dădea şi el toată silinţa, în ciuda ostenelii care îl prindea tot mai iute.

—Eşti pentru mine ca un părinte, îi spuse într—o zi Rusalin bătrînului. Cum aş putea vreodată să—ţi mulţumesc pentru toate acestea ?

—Ai putea să—mi mulţumeşti, de vrei, şi iată cum. începu atunci bătrînul să—i istorisească cum s—a retras Ia munte cu o nepoată, Diana, să fie lîngă el cineva care să—l ajute. Dar cu cîteva zile înainte de a veni Rusalin a coborît din văzduh un zgripţor, tocmai cînd Diana mergea după apă la izvor. A luat—o şi a dus—o la lăcaşurile lui să—l slujească. Şi astfel a rămas singur—singurel.

Îi povesti, mai departe, că zgripţorul era o dihanie zburătoare din cele mai fioroase. Avea corpul ca un leu paraleu, capul de pasăre şi aripi de vultur. Cînd se repezea din văzduh asupra unei vieţuitoare, o prindea cu ghiarele şi o sfîşia cu ciocul. Ajunsese să fie o adevărată pacoste pentru toţi de pe acele meleaguri. Toate vietăţile se ascundeau din calea lui. Nici un pămîntean nu îi putea ţine piept în cîmp deschis. Pe pămînt era însă mai neajutorat, de vreme ce nu se mai putea sluji de ghiare. Numai în lupta pe pămînt putea fi învins. Îi mai spuse bătrînul că de va vrea să o slobozească pe Diana va trebui să meargă în sus pe valea care era nu departe de acolo, pînă la obîrşia ei, dar îl mai sfătui să meargă numai seara cînd se odihnea zgripţorul, iar ziua să fie întotdeauna în preajma unui copac, sub care să se poată adăposti.

Acum înţelese Rusalin de ce a ţinut atîta bătrînul să rămînă lîngă el. Iar lui îi părea bine că putea merge să se lupte cu zgripţorul şi să îndeplinească cea de pe urmă dorinţă a vraciului care, slăbit cum era, părea că a ajuns Ia marginea groapei.

—Mă voi duce după Diana, îi spuse Rusalin.

A doua zi dimineaţa, încins cu spada la brîu, porni flăcăul nostru spre valea către care—l îndrumase vraciul. Apoi o luă pe vale în sus. Mergea seara şi în cursul nopţii la lumina lunii, iar ziua se odihnea, ascuns sub copaci sau printre tufişuri. După cîteva zile de mers ajunse aproape de lăcaşul dihaniei. Acolo se afla un nuc cu o coroană mare, cu crengi lungi, care aproape că ajungeau la pămînt. Sub acest nuc se adăposti Rusalin şi aici se hotărî să dea lupta cu zgripţorul.

Într—o bună zi, cînd soarele se ridicase sus pe cer, ieşi de sub nuc şi începu să umble în jurul copacului. Zgripţorul l—a simţit şi apăru de îndată deasupra lui. Dar cînd porni spre el, bătînd din aripi, Rusalin se retrase sub copac. Se lăsă dihania la pămînt şi porni legănîndu—se, după el. Aici avu loc lupta. Rusalin se bătea cu spada, zgripţorul lovea cu ciocul. Spada flăcăului era mai lungă şi din cel mai bun oţel, dar şi ciocul dihaniei era tare ca fierul. Şi aşa au luptat cîteva ceasuri în şir. încercă de mai multe ori zgripţorul să se ridice în aer, să—l dovedească pe voinic cu ghiarele, dar se izbi de crengile copacului şi tot la pămînt rămase. Cît despre Rusalin, şi el a încercat să—i reteze capul, dar fără izbîndă, din cauza penelor care acopereau dihania. A izbutit totuşi să o lovească peste ochi, de nu mai vedea unde să dea cu ciocul. Doar astfel, a putut să se apropie de ea şi să îi împlînte spada în piept. Căzu ca fulgerată dihania, răpusă de voinic. Dar şi acesta se alese cu două răni la umăr.

Martori la această luptă n—au fost decît două mierle care îşi aveau cuibul în nuc. Cînd lupta se termină, îşi luară zborul şi duseră peste tot vestea că zgripţorul a fost ucis.

După o scurtă odihnă, Rusalin porni să o elibereze pe Diana. Aceasta aflase de—acum de moartea zgripţorului şi îl aştepta în faţa locaşului unde fusese întemniţată.

—Mă cheamă Rusalin şi am fost trimis să te scap din ghiarele zgripţorului, spuse el în chip de bună ziua.

—Mulţam ţie, voinice, răspunse Diana plecîndu—şi ochii. Tare mi—e dor de bunicul meu !

Sta Rusalin şi nu îşi putea dezlipi ochii de pe fată. I—a căzut cu drag de la prima vedere. Părea coborîtă din stele, atît de frumoasă era. În timp ce o privea, a simţit că rănile de la umărul stîng încep să—l usture mai tare şi că îl prinde leşinul. Fata şi—a dat seama de îndată că—i este rău şi l—a dus în văgăuna unde stătuse zgripţorul. Acolo erau mai multe peşteri. Una mare unde—şi avea culcuşul dihania, alta mai mică unde sta Diana şi alte peşteri unde erau închise vieţuitoarele cu care se hrănea zgripţorul.

Diana l—a dus pe Rusalin în adăpostul ei şi l—a aşezat pe un culcuş din cetină de brad, acoperit cu o scoarţă.

—Mi—e sete, spunea Rusalin, aprins la faţă şi cu trupul acoperit de sudori.

Avea fierbinţeli şi din cînd în cînd îl prindeau frigurile. Atunci îi tremurau toate mădularele şi îi

clănţăneau dinţii, de credeai că se fac praf. Din cele două răni începu să curgă puroi.

Spre norocul lui, l—a îngrijit Diana, aşa cum învăţase şi ea de la vraci. I—a spălat rănile cu fiertură de muşeţel şi le—a acoperit cu frunze de pătlagină. Din coajă uscată de salcie a făcut prafuri pe care i le—a dat să le bea contra fierbinţelii. I—a pus cîrpe ude pe frunte, i—a dat să bea apă rece de izvor şi, ce să mai spun, l—a îngrijit ca pe un frate.

După ce a bolit, cam cîte zile are o săptămînă, Rusalin fu iarăşi pe picioare. Apoi au plecat pe vale în jos. Toată valea părea că a prins din nou viaţă. Erau acolo cerbi şi ciute, căpriori şi căprioare, iepuri şi bursuci, pui de urs şi de mistreţi, iar pe cer zburau mii şi mii de păsărele, sclipeau de bucurie ocnii vietăţilor, veveriţele aruncau cu gninde în ei, să nu treacă cumva iară sa le vadă, iar păsările ciripeau şi făceau rotocoale în aer.

Drumul păru mai scurt la întoarcere că nu aveau de cine să se ferească. Și nici nu se grăbeau, atît de bine se simţeau unul lîngă altul.

Întîlnirea cu bătrînul vraci a fost tulburătoare. Stătea pe o laviţă şi cînd îi văzu se ridică cu greu. Descnise braţele şi strînse cu drag fetişcana care i s—a aruncat la piept. O sărută pe frunte şi îi mîngîie cosiţele de aur. Apoi îi făcu semn lui Rusalin să vină lingă el. Se aşezară tustrei, bătrînul între cei doi, pe care îi ţinea de mină. Şi atunci, ca o ultimă rugăminte, puse mîna Dianei în mîna lui Rusalin.

Aici sfîrşeşte povestea noastră. Aş putea doar să mai spun că după cîteva zile bătrînul vraci a închis ochii pentru totdeauna, iar Rusalin a plecat spre casă cu aleasa inimii lui. Ajunşi la vatra părintească au făcut o nuntă mare, după care s—au apucat de ale casei. Dar prea multă vreme nu aveau pentru treburile gospodăreşti, că veneau bolnavii unii după alţii să—i îngrijească. Şi, uite—aşa, flăcăul nostru, plimbăreţ şi jinduind după comori, a ajuns un om aşezat, cu nevastă şi copii, şi, în aceeaşi vreme, un tămăduitor vestit. Îl ajuta Diana, pricepută şi ea în meşteşugul lecuirii celor betegi. Şi—au petrecut viaţa ajutînd unde puteau, fiindcă au înţeles bine, de ce să nu o mai spun o dată, că tot sănătatea rămîne cea mai de preţ, comoară a omului.

